

Taxa postala
platite in numerar
No. 224.716-929.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Ciuj-Kolozsvár, Strada Baron L. Pop (vult Brassai u.) 10. Telefon: 9-77. Előfizetési árak: Havonta 110, negyedévre 320, félévre 600, egészévre 1200 lej. Külföldi havonta 1, negyedévre 3, félévre 6, egészévre 10 dollár, vagy egyenlő értékű valuta. Hirdetések díjszabás szerint. Az „UJ KELET” az erdélyi és bányász, zsidóság egyetlen napilapja. Cikkeink utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

KÉLET

Budapest
II. e 8

ZSIDÓPOLITIKAINAPILAP

Bérmertetlen leveleket nem fogadunk el.
Kéziratok megőrzésére és visszaküldésére nem vállalkozunk. Főszerkesztő Dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő Jámor Ferenc. Bukaresti szerkesztő: Hát-szegi Ernő, Str. Sf. Constantin Nr. 31.

Ára 5 lej

kedd, 1932 Jan 12.

5692. EV SEBAT 4. XV. ÉVF. 8. SZÁM

Roman Valér

Almunkban sem jutott volna eszünkbe, hogy ezzel a névvel még találkozni fogunk valaha.
De ahogy időkben sokat emlegettük. Pedig ahogy teltek az évek egészen elfelejtettük.
Jorga úgy látszik nem ilyen feledékeny. Ő még emlékszik Roman Valerára.
A mindig elegáns fiatal kolozsvári fiú-kalásra, aki nem is olyan nagyon régen az erdélyi szociáldemokrata párt elnöke volt. Majd egy szép napon minden átmenet nélkül azzal lepte meg a világot, hogy szocialista profétából felcsapott cunista agitátornak és Cuza erdélyi alvezérének.
Nem sokkal később Cuza is faképnél hagyta és a liberális pártnál állapodott meg.
Hogy azóta mi történt vele, arról fogalmunk sincsen. Mert Kolozsvárról elköltözött Bukarestbe, ahol alighanem okosan használta ki az idejét, mert most jön a híre annak, hogy igazságügyi vezértitkár-ra nevezték ki a miniszterelnök és az új igazságügyminiszter jóvoltából.
Pont ilyen emberekre van szüksége az új ritmusnak?

Argetoianu Párizsban

Románia pénzügyminisztere kölesőnért kopogtat a francia kormány és a francia bankárok ajtaján. A párizsi román követ gondoskodott Argetoianu beharangozásáról: ma már mindenki tudja Argetoianuról, hogy egyidejűleg a jogi és orvosi tudományok doktora, ezenkívül pedig elvégezte a Sorbonne irodalmi fakultását is. Azt is megírták róla a francia lapok, hogy úgy beszél franciául, mint a megboldogult Anatole France.
Ezek mind olyan dolgok, amikről csakúgy kevesen tudtak a francia fővárosban.
Ezzel szemben nem írtak a párizsi lapok arról, amit csaknem minden számottevő francia politikus tud. Arról tudni illik, hogy Argetoianu idehaza az „új ritmus” híve és oszlopa. Egy olyan politikai rendszer, amelynek semmi köze sincs a demokráciához és csak nagyon kevés a parlamentárizmushoz. Az is a látszatért csupán.
A franciák ezt tudják és alighanem a pénzügyminiszter orra alá fogják dörögni. A francia arany nem igen gurulnak az olyan országokba, amelyek hajlannak a diktatura felé. Ezért kétfős öröm lesz, ha tele zsebbel jön haza Párizsból. Ez nemcsak azt jelenti, hogy pénz jön az országba. Hanem azt is, hogy rövidesen megváltozik a politika kurzusa.

Miért megy Briand?

Az európai politika zseniális, bohém, szeszélyes soha se volt elegáns. Nagyszerűen tudott bánni a szóval, az emberekkel, nagymestere volt a politika művészetének, de sokkal jobban lenézte hivatást, ellenségeit is, semhogy a formákkal törődött volna. Ezért most sincs semmi előkelőség, semmi méltóság, semmi elegancia abban, ahogy megy. Mert francia létére elmulasztotta az alkalmat, hogy imponáns, nagyszerű gesztussal elmehesen. Úgy mehessen el, hogy ne csak neki, hanem egy országnak, egy világnak fájjon a távozása. Egy nagy dicsőség után. Most azért megy el, mert beteg. Beteggettette annak a valóságnak a megismerése, hogy ma egészen mindegy: akár ő, akár másvalaki Franciaország külügyminisztere. Azzal a keserű tudattal megy, hogy belátható időn belül senkinek se fog hiányozni. Elmegy azzal a keserű tudattal, hogy nem állítja össze a számláját, senkinek sincs rá ideje, hogy összegyezze életé munkájának eredményeit. Talán majd később, nyugodtabb időkben.
A zseniális politikus, a nagyszerű diplomata kénytelen volt észrevenni, hogy ma nincsen rá szükség. A világhírű egyedurva mozdulattal hátrahagyta a diplomata és politikusként, a nagyszerű szónokokat — mert ezek nem segíthetnek. Akár

A beszarábiai kormánypárti képviselők Rascanu tábornoknak Beszarábia éléről való eltávolítását követelik

BUCURESTI-BUKAREST, január 11. A kormánypárt beszarábiai képviselői vasárnap megbeszélést tartottak és ezen határozottan követelték Rascanu tábornoknak, Beszarábia kormányzójának helyéről való eltávolítását és Beszarábia részére megfelelő helyet a kormányban.

Bukarestben elkobozzák azokat a francia lapokat, amelyek az orosz-román szerződés tervét támadják

Román hivatalos körök már nem tekintenek a régi optimizmussal a szerződés megkötése elé

Oroszországnak is érdeke, hogy a leszerelési konferencia előtt a paktum létrejöjjön

Bucuresti-Bukarest, január 11. A rigai tárgyalásokról a hétfői nap folyamán semmi újabb lényeges jelentés nem érkezett. Sturza, a román delegáció elnöke nem utazott el Varsóba Ghica külügyminiszterhez, amint eredetileg tervezték, hanem táviratban közölte jelentenivalóit.
A „Dimineata” szerint román hivatalos körök már nem tekintenek a régi optimizmussal a megnektámadási szerződés megkötése elé. Sturza Bukarestből két megnektámadási szerződési szöveget vitt magával, az egyik a román kormány reális kívánságait fejezi ki az egyezményrel szemben, a másik a területi statusquo elismerésének minimális garanciáit szögezi le. Az utóbbi Franciaország és Lengyelország előzetes jóváhagyásával szövegezték meg, miután ezek a kormányok elismerték, hogy

a román kormány nem fogadhat el olyan formulát, amely ennél kevesebbet tartalmazna.

Ezt a minimális feltételeket tartalmazó tervezetet szombat reggel adták át a szovjetdelegáció vezetőjének, aki azt továbbította kormányának és hétfőre ígérte a választ. Ez a válasz eddig még nem érkezett meg, vagy legalább megérkezéséről még nem tudnak Bukarestben.

A kevésbé bizakodó hangulat erősítéséhez nagyrésben hozzájárulnak azok a Párisból érkező információk, amelyek szerint

Briand-nak a külügyminiszteri székből való lemondása nemcsak fáradtságának tulajdonítható, hanem annak a rendkívül éles támadásnak is, amelyet a francia-orosz parafált szerződés miatt indított a francia nacionalista sajtó.

nem ért a pénzhez, a közgazdasághoz, a nemzetközi árucseréhez, az ma nem számít. Csak romhat. Briand, a romantikus bohém, soha nem is mímelte, hogy ért ezekhez a tudományokhoz, mint ahogy nem is tételezte fel senki ezt róla. Laval miniszterelnöksége óta pedig kizárólag a francia Nemzeti Bank aranykészlete szerepelt, mint a francia világpolitika fundamentuma. Az hogy mit fizet, mit nem fizet Németország és milyen mértékben követeli vagy nem követeli Amerika a háborús adósságok megfizetését. Laval miniszterelnöksége óta nem szokták kikérni Briand véleményét, nem is törődtek vele, hogy van-e véleménye. Briand mos-

Ghica külügyminiszter Varsóban fogadta a sajtó képviselőit, akik előtt a román-lengyel együttműködésről és a megnektámadási szerződés körüli tárgyalásokról is nyilatkozott. Kijelentette, hogy a tárgyalások jövőjéről nem mondhat jóslatokat. Tekintettel arra, hogy a szovjetnek is érdeke, hogy a leszerelési konferencia előtt megnektámadási paktumokat kössön,

lehet, hogy Rigában konkrét eredmények lesznek elérhetőek, amelyek irásban újra le fogják fektetni és meg fogják erősíteni a jelenlegi békedállapotot, úgy, ahogy azt a Litvinov-féle jegyzőkönyv leszögezte.

Mindössze ennyi az, amit az ügyben a legnagyobb óvatossággal és lelkiismereti nyugalommal mondhat.

A román vezérkar delegátusa Varsóba utazott, hogy ott a lengyel vezérkar előtt ismertesse a román kormányt a leszerelési konferenciával kapcsolatos álláspontját. Az a delegáció, amely Romániát a konferencián képviselni fogja január 13-án, szerdán tartja Ghica külügyminiszter elnöke alatt teljes ülését.

Az „Universul” azt a hirt közli, hogy a kormány már napok óta elkoboztatja az „Echo de Paris”, a „Journal des Debats” és a „L’action Française”-nek az országba érkező példányait, mivel ezek a lapok a megnektámadási szerződés megkötése ellen írnak. A lap felszólítja a kormányt, hogy az ország presztízse érdekében vonja vissza a rendeletét, amely egy Romániával barátságos szövetséges állam sajtója ellen irányul. A külügyminisztérium az Universul hírére a lapelkobzásokról cáfolja.

tani lemondása nem bomba, csak szenzáció. Se Franciaország, se a világ nem érez hasonlót a pótolhatatlan veszteséghez. Laval nem kap fűhöz-fához, a köztársasági elnök nem siet Briandhoz, hogy lemondásának visszavonására bírja. Maginot hadügyminiszter temetésére készültek.

Laval még be se jelentette hivatalosan Briand lemondását. Nincsen semmi komolyabb érdeklődés abban az irányban, hogy ki lesz az új külügyminiszter. Belegyógyodtak abba, hogy nem Briand, majd valaki más. De nem volt sürgős. Talán majd most, hogy a hadügyminisztert eltemették.

VILÁG TÜKRÉB

El az aranytól

Keynes, a világhírű angol nemzetgazdász és gazdaság-politikus néhány nappal azelőtt, hogy Brüning világraszóló kijelentését tette Németország teljes fizetéseképtelenségéről, előadást tartott Hamburgban, a Tengerészklubjában a mai pénzügyi problémákról. A helységet természetesen zsúfolásig megtöltötte nemcsak Hamburg élkelősége, hanem Berlinből és számos más városból is eljöttek politikusok és a gazdasági élet vezetőposztjain álló férfiak, hogy biztató szavakat halljanak az angol híresség ajkáról.

Keynes azonban nagyon pesszimistikus dolgokkal kezdte. Mindenekelőtt megállapította, hogy hiru ábránd belekapaszkodni az Angol Bank egyik kormányzójának a görög pénzügyminiszter előtt tett kijelentésébe, hogy a krízis elérte tetőfokát és néhány hónap múlva, tavaszkor egy új, kedvező gazdasági ritmus várható. Ilyesmben nem kell hinni, ellenben kétségtelen, hogy a helyzet világszerte egyre rosszabbodni fog. Teljességgel kizárt dolog, hogy a világ gazdasága az egyre növekedő munkanélküli tábornak akár egy kis hányadát vissza tudja néhány hónap alatt a gazdasági életbe állítani. A világ gabona és ipari szűkségletét a most munkában levőkkel bőségesen el lehet intézni, sőt a racionalizálás további folytatása lehetővé teszi az újabb munkás-elbocsátást. De nem ezt kell a gazdasági problémák homlokterébe állítani, hanem azt, hogy miképpen lehetne a munkaidő jelentékeny csökkentésével a munkanélkülieket foglalkoztatni, hogyan lehet az árak csökkentésével mindenki számára megfelelő életnivót biztosítani. A munkanélküliség ugyanis nemcsak gazdaságpolitikai gond, hanem komoly erkölcsi probléma és a semmittevés pszichózusa beláthatatlan veszedelmeket rejthet magában.

Keynes professzor tehát nem állíthat föl kedvező prognózist mindaddig, amíg komoly kísérletek nem történnek a gazdasági élet átcsoportosítása tekintetében. Addig is azonban le kell mondani bizonyos pénzügyi babonákról, így elsősorban az aranynek finánciális mindenhatóságáról. Amikor Anglia letért az arany-standardról, ezzel nemcsak egy hagyománynak üzente meg a háborút, hanem megindította a szanálás folyamatát, amelynek most ugyan még nem mutatkoznak a hatásai, de kétségtelen, hogy a jövő pénzügyi politikájára az egész világon döntő jelentőségűvé fog válni.

Angliának az aranystandardról való letérése — fejtegette Keynes professzor — a világ egyik legnagyobb aktuális áldásának tekinthető. Már az a tény, hogy számos ország sietett követni az angol példát is, bizonyítja, hogy az aranytól való eltérésben a gazdasági bajok gyógyulásának első etapját remélik. Legközelebbi fokozata a gyógyulásnak az árak csökkenése mindaddig, amíg azok elérik a gazdaságilag egészséges nivót. Kétségtelen, — mondotta, — hogy még ebben az esztendőben újabb csatlakozások lesznek az aranyfedezet nélküli valuta felé, így elsősorban Dél-Afrika, majd Németország, sőt Hollandia is. A német közgazdászok félnek az inflációtól, holott eza félelem egyáltalában nem indokolt. Itt van Anglia, amelynek belső gazdaságára a tömegek szempontjából a font esésének alig volt hatása. Az árak kezdenek kiegyenlítődni, a pénz értékmérője nem az aranyfe-

ek

függései folytán
ogy Franciaország
menkivül hagyta
etségeinek érde
niát senki sem kö
egyezményt köss
nak garantálás
tén azt írja, hog
jának nem szab

izottság újabb ha
ról szóló újabb
rhatók.

a köztisztviselők és képviselőket

január 9. A
as vajadás után
tisztviselői vagy
törvénytervezet
mzeti-parasztpár
ent elé is terjesz
zetű törvényjav
escu-kormány bu
aszt, hogy a ja
ven. A javaslat
zságügyminiszter
nyozás végett el
többi tagjaihoz
t igazságügymi
törvénytervezete
ságra.

szert a törvény
zereze az állam
a közjavakat
felenlegi köztiszt
ton kaparintot
lők alatt a tör
mi hivatalnoko
et, képviselőket
lami vállalatok
s érte. Ezek tör
s esetben ka
z közjavakat, ha
ükben vétséget
k el, vagy ki
politikai állasu
ktelen kedvezmé
lamtól. Ezeket a
vissza lehet köve
es örökösök bir
tisztviselők vagy
a legfőbb sem
nden tisztviselő
adni arról, hog
és aktákkal ig
letét. Az igazola
len vagyonnak

bst Ottó,
zpont
tója

anuár 9. Herbs
központ igazga
t a romániai pa
niségű vezetője
llépésével mind
yarak és a ro
yakran súlyosa
ála alkalmából
tést adott ki és
ték a gyászlob

16-án, szombato
ye a szezon leg
kezik. Hatalmas
az estély anyag
iztosítása érdek

? Segítség
nár 5 lejtől kezd
antikváriumban
jegyzéket.

dezet, hanem ami ennél sokkal lényegesebb, a nemzeti vagyon, a kereskedelem, a termelés és főleg a nemzeti kinézet iránt érzett közbizalom. Nem az inflációtól kell félni, hanem a deflációtól, mert ez a gazdasági élet igazi „ellensége“.

Keynes professzor természetesen nem hagyhatta érintetlenül Németország legaktuálisabb kérdését: a reparációk és a háborús adósságok ügyét. Emelkedett hangon és a teremben lévő lázas érdeklődése közepette jelentette ki:

— Mondhatom, a nyilvánosan elhangzott szó felelősségérzetével, hogy Angliának nincs egyetlen polgára, aki tiltakozna a reparációk és háborús adósságok maradvány nélkül való eltörlése ellen! Mi jól tudjuk, meddig terjed Németország fizetőképessége és tudjuk, hogy a jelen helyzetben minden dollár és minden font, ami kimegy Németországból, ennek a szerencsétlen népnek a szájából veszi ki a kenyeret.

A lausannei közeli konferenciáról szólva, kívánatosnak tartja a végleges megoldást, és pedig a németországi fizetségek törlesztését. Beszélte ezután más lehetőségekről is, hosszabb időre kitöltött moratóriumokról, de akkor még nem tette meg Brüning nevezetes kijelentését. Jellemzők azonban az angol tudós beszédének végső szavai, amelyek így hangzanak:

— Az utóbbi években mindig is kételkedtem abban, hogy a német nemzet a reá hártott pénzügyi kötelezettségeket teljesíteni fogja. Németország a türelemnek, az önmegtartóztatás és áldozatkészségnek bámulatos tanujelét adta, Németország igazán megérdemli, hogy tragikus helyzetéből kimeneküljön és hogy elháruljon fölötte az összeomlás veszedelme.

Az előadás befejezésekor jött a rádióhír Newyorkból, hogy az amerikai szenátus kiküldött bizottsága, amely a bankok kölcsön-politikáját van hivatva ellenőrizni, megállapította, hogy Kellogg már 1925-ben figyelmeztetett arra, hogy a német kölcsönök rendkívül kockázatosak.

Keynes ehhez semmi megjegyzést nem tett, de a terem néma döbbenete mindennél többet mondott.

SPORT

Vasárnapi sporteredmények

A budapesti csapatok turaeredményei

Budapestről jelentik: A budapesti profiválogatott csikók Mannheimban győztek 3:2 (3:2) arányban a városi válogatott ellen. Az Újpest Berlinben a Tennis Borussia-ECV 92 kombinált ellen 4:1 (1:1) és a Ferencváros Kaszelben egy kombinált ellen 7:0 (3:0) arányban győzött.

A Szeged FC győzött Vicenzában 2:0 arányban, a III. ker-Sabaria kombinált Lorient kombináltja ellen 11:1, a Somogy Görögországban az Asbir csapata ellen 10:1 arányban. Remnesben a városi válogatott győzött a Budai 11 ellen 3:2-re.

Bécsi futballeredmények. BAC—Nicholson 3:1 (3:0), WSC—Slovan 3:1 (3:0), Hakoah—Weisse 11:1. Münchenben a városi válogatott győzött a WAC ellen 2:1 és Nürnbergben a nürnbergi válogatott az Admira ellen 4:3 arányban.

a világmérkőzés megővője és a nemzeti szellemiségétől.

BRIGITTE HELM

és GUSTAV FRÖHLICH legújabb filmprodukciója a

GLORIA

Bemutatja a CORSO MOZGÓ

Jeruzsálem lakóinak tulnyomó többsége zsidó

1922 óta 18 ezerrel emelkedett a jeruzsálemi zsidó lakosság száma. 60 ezer zsidó él Jeruzsálemben és környékén

Jeruzsálem, január 11. A legutóbbi palesztinai népszámlálás adatairól szóló eddigi jelentésekből hiányzott Jeruzsálem lakosságának részletes kimutatása. A legutóbbi jelentés kimerítően ismerteti a főváros lakóinak számát és nemzetiségi rétegződését. Eszerint Palesztina összlakossága 90.526 lélekből áll. Ebből 51.300 zsidó, 19.850 muzulmán és 19.000 keresztény, 1922 óta tehát 17.500-zal emelkedett a jeru-

zsálemi zsidó lakosság száma, míg az araboké 6500-zal és a keresztényeké 4500-zal. A zsidó lakosság száma tehát 12.450-el nagyobb, mint a muzulmán és a keresztény összlakosság száma.

A zsidó lakosságról szóló kimutatásból hiányzik a Jeruzsálem melletti zsidó negyedek lakóinak száma, amely 60 ezerre emeli a főváros zsidó lakosságának számát.

Négy dióért — egy emberélet

Ha két barát dióban játszik, hogy ne nyerjék el egymás pénzét

Bucuresti-Bukarest, január 11. (Az Kelet tud.) A dobrozdzi Bazargiciban borzalmas gyilkosságot idézett elő a játékszenvedély. Nemet Jusein és Ached Rahim, két békés török munkás elhárította tegnap délután, hogy kockázni fognak a város egyik külvárosi kávéházában. Előre is kimondták, hogy csupán időtöltésre szánják a játékot s ezért nem pénzben, hanem dióban fognak játszani. Mindketten megtöltötték zsebüket egy-egy félkiló dióval.

A játékot rövidesen többen körülállották. A szerencse Ached Rahimnak

kedvezett. Rövidesen csak négy dió maradt Menet Juseinnél. Ez egyszerűre feltette mind a négy diót és dobott. Kilenc jött ki. Ached Rahimnak ismét nagyobb szerencséje volt, mert ő a maximális pontszámot, a tizenkettőt érte el. Juseint elöntötte a vér.

— Csaltál!

A megsértődött Rahim lesöpörte az asztalról a diókat, mire Nemet Jusein kést rántott elő és azt Achmed szívébe szurta. Ez néhány órai kinszenvedés után kiszenvedett. A gyilkost letartóztatták.

Lady és Lord Readinget ünnepli Palesztina zsidósága

Lord Reading: „Minden erőmmel dolgozni akarok Izrael országának felépítéséért“

Daniel ben Jozsef neve a Zsidó Nemzeti Alap aranykönyvében. A nagy zsidó államférfit Tel Aviv díszpolgárává választották

Jeruzsálem, január 11. Megírta az Új Kelet, hogy lord Reading volt angol külügyminiszter és indiai alkirály feleségével Palesztinában tartózkodik, ahol meleg ünnepségekben részesítették. Lady és Lord Reading legutóbb Jeruzsálemet látogatták meg, ahol a Zsidó Nemzeti Alap főirodájában a Jewish Agency ekzekutívájának és a Vaad Leumi-nak tagjai, a Keren Hajjeszód és Kedden Kajemeth igazgatói, valamint a palesztinai Jisuv vezetői fogadták a magas vendégeket. A Jewish Agency ekzekutívájának nevében dr. Chaim Arlosoloff, a Keren Kajemeth nevében N. M. Ussiskin, míg a Vaad Leumi nevében Ben Zwi üdvözölték lord Readinget. A szónokok rámutattak arra, hogy az angol kormányzat közreműködésének hiányát erősen érzi a zsidó országépítő munka.

A zsidó munka eredményei

Lord Reading válaszában többek között a következőket mondotta:

— Teljesen tisztában vagyok azokkal a nehézségekkel, amelyekkel Önöknek meg kell küzdeniük. Nem akarom ezeket lekicsinyelni. Mindazt, amit Palesztinában elértünk, nagyvonalú akciónak, hatalmas energiáknak és erőfeszítéseknek az eredménye. Palesztina fellendülése és fejlődése elsősorban a zsidó munka eredménye. Igaz, hogy az arabok is tettek haladó lépéseket,

de ezeknek hatóerejét a zsidó építőmunka adta meg. A bensülött lakosság átvette a bevándorló zsidók példáját és azoknak alkalmazásával járult hozzá az ország fejlődéséhez. Valószínű, hogy Palesztina legközelebbi fejlődése nem lesz olyan gyors tempójú, mint ahogy ez az első években történt. De a zsidók által alkotott értékek és a palesztinai zsidóság által kivívott jogok sokkal erősebbek és szilárdabbak, semhogy azokat meg lehessen esorbítani. Ami pedig az arabok jogait illeti, őket senki sem fogja elnyomni és így semmi alapja nincs annak, hogy a zsidók és az arabok ne élhessenek és ne dolgozhassanak együttes harmoniában.

Lord Reading Tel-Aviv díszpolgárára.

Tel-Avivban hatalmas ünnepségeket rendeztek a nagy zsidó államférfiu fogadtatására, amelyek lord Balfour és báró Rotschild látogatásának ünnepségeire emlékeztetnek. Megérkezése után hatalmas ünnepi tömeg kísérte Lady és Lord Readinget a város házára, ahol Mayer Dissenaoff polgármester nagyszabású beszéddel üdvözölte a magas vendégeket és közölte, hogy lord Readinget Tel-Aviv városa díszpolgárává választotta. Lord Reading melegszerű beszédében válaszolt a polgármester üdvözlő szavaira és többek között a következőket mondotta:

— Amikor ma megpillantottam Tel-Avivot, a zsidó várost, a zsidó lelkesedésnek egy olyan érzése fogott el, amelyet még eddig nem ismertem. Tudom, tóra ébredtem a zsidók nagy szabadságszeretetének, megtanultam nagyra becsülni független gondolkodásukat és azon törekvésüket, hogy gyermekeiket szabad és független emberekké neveljék fel. Anélkül, hogy politikai célzásokba bocsátkoznék, csak azt akarom leszögezni, hogy az angol kormány messze ér el és a zsidó nemzeti katonai ügye a Balfour-deklaráció teljesítésében, jelentőségteljes vállalkozás Angliának. Anglia szilárdan ki fog tartani a nemzeti otthon politikája mellett. A zsidóknak pedig joguk van: teljes élet- és vagyonbiztonságuknak garantálását megkövetelni.

Lord Reading a KKK aranykönyvében

Jeruzsálem, január 11. A jeruzsálemi Jewish Agency nagyszabású ünnepséget rendezett Lord Reading tiszteletére a King Dávid-szállóban, amelyben a nagy zsidó tömegek élén Palesztina főrabijai is megjelentek. A Jewish Agency üdvözléseire válaszolva Lord Reading nagy beszédet tartott, amelynek befejezésekor ezt mondta: — Palesztinai látogatásom nagy lelkedéssel és rajongással tölt el Izrael épülő országa iránt és megerősítette ama óhajomat, hogy

az ország felépítését minden erőmmel előbbre vigyem.

A jisuv vezetői elhatározták, hogy Lord Reading nevét „Daniel ben Jozsef“ héber formájában bevezetik a Zsidó Nemzeti Alap aranykönyvébe. Lord Reading, aki a Sir Arthur Warchope főkörmányzó vendége, annak kíséretében meglátogatta a Ruthenberg villamosműveket és Holt-tenger munkálatokat.

Meghalt Julius Rosenwald, a jelenkor legnagyobb és leggazdagabb zsidó filantropja

Brüning kancellár a német kormány nevében részvétét fejezte ki a nagy zsidó emberbarát elhunytá felett.

Newyork, január 11. Január 6-án est hatvankilenc éves korában meghalt Julius Rosenwald, a világhírű zsidó filantrop és emberbarát. Julius Rosenwald halála világszerte nagy részvétet váltott ki s a világ zsidósága legmagasabb figyelművel gyászolja benne.

Julius Rosenwald hosszú éveken keresztül hatalmas tevékenységet fejtett ki a zsidó és nemzsidó filantropia terén. Megalakulása kezdetétől hathatós anyagi támogatásban részesítette az amerikai Jointot. 1925-ben egymillió dollárt adományozott az United Jewish Campaignnek. 1928-ban pedig ötmillió dollárt adott az Agro Jointnak, amelynek Felix M. Warburg mellett egyik diszelnöke volt. Mint az amerikai Jewish Committee vezető tagja, élénk tevékenységet fejtett ki a zsidó jogvédelem terén is. Louis Marshall halála után, a nagy amerikai zsidó politikus nevével elnevezett zsidó személynév részére ötszáz ezer dollárt adományozott. Ezzel szemben ő is azon kevesek közé tartozott, akik nem tették magukévá annak idején Louis Marshall és Felix Warburg érdekeiket a kibővített Jewish Agency érdekében. Amikor azonban megjelent az 1930. évi angol Fehérkönyv és az amerikai zsidóság angolelles felháborodása magas hullámokat vert. Julius Rosenwald megjelent a Newyorkban rendezett hatalmas tiltakozó gyűlésen, fellépett a tribünre és kijelentette, hogy ebben a kérdésben azonosítja magát az amerikai zsidók állásfoglalásával.

Julius Rosenwald hatalmas összegeket adományozott nemzsidó szociális célokra, így legutóbb 1931 augusztusában egymillió dollárt adományozott egy berlini gyermekfogászati klinika felállítására. Értésüléseink szerint gyermekei „Rosenwald Family Association-t“ alakítottak atyjuk áldásos jótéteményeinek továbbfolytatására.

Berlin, január 11. Julius Rosenwald halála nagy részvétet váltott ki Németországban is és dr. Brüning kancellár a német kormány nevében részvétét fejezte ki a nagy zsidó filantrop családjának.

A to haro

Rendkívüli ragalma

Cluj-Kolozsvár, Kelet tudósítóját vényesnek második előtt rendkívüli élsát kezdte meg. tanács Emil Sabá munkatársának s 1931 március s cikksorozatban gáztársaságot és Georgescu Iliet. Sabá tanuk nyil kívül súlyos vádat főleg annak igazg csak azzal vádolt eleget a koncesszi zettségeinek, hane birtokosa, olyan amelyek a büntet fusaiba ütköznek.

A ta ellát

A cikksorozatba szerencsétlenségge cikkíró szerint a következtett be a D

Az egyik lakásban melynek során a együtt a lángok m banást követő nyor rint — megállapít a gáztársaság hiba Ezt az állítást egy alkalmazott igazol kozatot adott arról mint a vizsgálóbír zetek felszerelése ható be a szerencs zel kapcsolatban gáztársulat gondat várost veszélyeztet zetek miatt az eg egy minden pillana vulkán, amely csak következtében nem ság gyilkosává.

Elbocsáj

A gáztársaság A gáztársaságot v tására rábírtja. A nyilatkozatot adott lat folyamán Georg hoz hivatta és fels nak megváltoztatás t erre nem volt. lile igazgató tud azonnal elbocsájta mondása meg is t zóta nincs a társa

Hajna vizsgá

Az ügyészségi viz kettős halált okozó kellett volna induln tólyt. A kártérítést tők azonban sür melynek dátumát az 28-ra jelölte ki. A kellett volna venni ügyészségnek és az nak, melynek minde nétséget huszonnégy kell. A társulat enn nétségsnek sem tett

A vizsgálat előes lile igazgató októb vendégloben hangó dezt, amelyről je rendőrigazgató, M a tordai törvényse mulatság hölgytár lile lakásán folyt t hangoztatta a cikk tét vette a vizsgála ényéről azonban a mai napig nincsen

Az ipari ins Ebben az ügyben rrvényszekén még ennyiben

az ipari inspektorát társasá

ert nem jelentette ncsétlenség bekövetk lta kellőképpen, hog társaság hibájából r a tordai mezőgaz

A tordai gáztársaság és a „Patria“ harca a kolozsvári törvényszék előtt

rendkívül súlyos vádakat emelt a Patria a tordai gáztársaság ellen, mely most rágalmozás címén pereli a cikkírókat. A vádak: gondatlanságból okozott emberölés, gázórahamisítás, tanuk terrorizálása

pillantottam Tel... a zsidó lelkes... se fogott el, ame... ismertem. Tuda... k nagy szabad... anultam nagyra... gondolkodásukat... hogy gyerme... getlen emberekké... hogy politikai... k, csak azt aka... az angol kar... idő nemzeti ott... deklaráció teljes... ljes vállalkozása... árdan ki fog tar... politikája mel... joguk van: tel... tonságuknak ga... ni.

Reading a KKL... könyvében

11. A Jeruzsá... nagyszabású ün... rd Reading tiszte... állóban, amely... egek élén Palesz... gjelentek. A Je... seire válaszulva... eszedet tartott... nt ezt mondta:... atásom nagy lel... sal tölt el Izrael... és megerősítette

minden erőm... gyem.

atározták, hogy... Daniel ben Jo... n bevezetik a... aranykönyvébe... ír Arthur Wau... dege, annak ki... a Ruthenberg... lt-tengermunká...

Julius... jelenkor... s leggaz... zsidó... pja

met kormány ne... ki a nagy zsidó... ta felett.

Január 6-án este... an meghalt Ju... ghirü zsidó fi... Julius Rosenwald... részvétet váltott... eggazdagabb fiá...

zu éveken keres... get fejtett ki a... ropia terén. Meg... hatós anyagi tá... az amerikai Join... dollárt adomá... Campaignnek... dollárt adott a... Felix M. War... nőke volt. Mint... Comitée vezető... get fejtett ki a... Louis Marshall... erikai zsidó poli... zsidó szemina... dollárt adomá... is azon kevesek... tették magukévá... arshall és Felix... kibővített Jewish... or azonban meg... Fehérkönyv és... grollenes felhá... kat vert. Julius... Newyorkban ren... gyűlésen, fel... entette, hogy eb... sítia magát az... alásával.

lmas összegeket... zociális célokra... usztusában egy... zott egy berlini... felállítására.

vermekei „Rosen... ion-t alakítanak... nyeinek tovább...

s Rosenwald há... ott ki Németor... ta kancellár a... részvétét fejezte... családjának.

(Uj-Kolozsvár, január 11. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári törvényszék második szekciója hétfőn délelőtt rendkívül érdekes sajtóper tárgyalását kezdte meg. A Decusara-Linzmayerné tanács Emil Sabău újságírónak, a Patria munkatársának sajtóperét tárgyalta, aki 1931 március elején öt riportból álló cikksorozatban támadta meg a tordai gáztársaságot és annak igazgatóját, Georgescu Iliet. A cikksorozat keretében Sabău tanuk nyilatkozatai alapján rendkívül súlyos vádakat emelt a társaság és főleg annak igazgatója ellen, akit nem csak azzal vádolt meg, hogy nem tett eleget a koncesszióban elvált kötelezettségeinek, hanem, mint a koncesszió hírtökosa, olyan tetteket követett el, amelyek a büntetőtörvénykönyv paragrafusaiba ütköznek.

A társaság gondatlan gázellátása

A cikksorozatban az újságíró egy gázmerénylettel foglalkozik, amely a cikkíró szerint a gáztársaság hibájából következett be a Barbu Lăutaru utcában. Az egyik lakásban gázrobbanás történt, melynek során a háztulajdonos fiával együtt a lángok martaléka lett. A robbanást követő nyomozás — a cikkíró szerint — megállapította, hogy a robbanás a gáztársaság hibájából következett be. Ezt az állítást egy Borovszky Dezső nevű alkalmazott igazolja, aki írásbeli nyilatkozatot adott arról, hogy a rendőrségnek, mint a vizsgálóbíró előtt, hogy a gázvezeték felszerelése hiányos és ennek tudható be a szerencsétlenség. A cikkíró ezzel kapcsolatban megállapítja, hogy a gáztársaság gondatlan munkája az egész várost veszélyezteti, mert a hiányos vezeték miatt az egész városi gázvezeték egy minden pillanatban kitérés előtt álló vulkán, amely csak a szerencsés véletlen következtében nem válik az egész lakosság gyilkosává.

Elboesájtják Borovszky Dezsőt

A gáztársaság mindent elkövetett, hogy Borovszkyt vallomásának megmáskosára rábíra. A munkás közjegyzői nyilatkozatot adott arról, hogy a vizsgálat folyamán Georgescu igazgató magától hívatta és felszólította nyilatkozatát megváltoztatására. Miután azonban erre nem volt hajlandó, Georgescu igazgató tudomására adta, hogy azonnal elboesájtja a társaságtól. Felmondása meg is történt és Borovszky társasága nincs a társaság kötelékében.

Hajnali tartó multság a vizsgálat előtt

Az ügyészégi vizsgálat, melynek a hirtelen halál okozó robbanás után meg kellett volna indulnia, rendkívül lassan folyt. A kárterítést követelő hozzátartozók azonban sürgették a vizsgálatot, melynek dátumát az ügyészség október 2-ára jelölte ki. A vizsgálatban részt kellett volna venni a rendőrségnek, az ügyészségnek és az ipari inspektorátusnak, melynek minden bányászercsénéséget huszonégy órán belül jelenteni kell. A társulat ennek az utóbbi kötelezettségnek sem tett eleget.

A vizsgálat előestéjén Georgescu Iliet igazgató október 27-én a Roccus vendéglőben hangos mulatságot rendezett, amelynek jelen voltak Cotisel rendőrigazgató, Magyar mérnök és a tordai törvényszék néhány bírója.

A multság hölgytársaságban Georgescu Iliet lakásán folyt tovább. A „muri“ után hangoztatta a cikkíró — azonnal kezébe vette a vizsgálat is amelynek eredményéről azonban a nyilvánosság mind mai napig nincsen tájékoztatva.

Az ipari inspektorátus is perel

Ebben az ügyben egyébként a tordai törvényszéken még egy eljárás folyik, melyben az ipari inspektorátus beperelte a társaságot,

amely nem jelentette kellő időben a szerencsétlenség bekövetkezését és nem igazolta kellőképpen, hogy a robbanás nem a társaság hibájából történt. Ugyanakkor a tordai mezőgazdasági középiskola

150.000 lej követelést támasztott a társasággal szemben, mely egy év alatt ilyen összeggel inkasszált az iskolától nagyobb összeget, mint amennyit a fűtésért és világításért kapnia kellett volna. A Patria szerint a társaság tudatosan károsította meg az iskolát és így az államot. Az iskola igazgatósága észrevette, hogy a gázóra rosszul működik és ezt jelentette is a társaság igazgatójának. A szerelő kijött, hogy megjavítsa az órát, de másnap, amint azt a lap hangoztatta,

Georgescu igazgató utasítására egy másik szerelő jelent meg az iskolában, aki visszaigazította az órát, hogy továbbra is hibásan mutasson és ezáltal illegális haszonhoz juttassa a társaságot.

Ezt a rendkívül súlyos vádat is munkások nyilatkozataival támasztotta alá a cikkíró, aki ezután annak ismertetésére tért át, hogy nemcsak a tordai, de a dícsőszentmártoni gázvezeték is súlyos ve-

szedelmeket rejt magában a lokasságra nézve. A Patria szerint a társaság rossz vezetékkel szerelte fel Dícsőszentmárton és egy könnyű technikai trükkkel megtevesztette az ellenőrzésre rendelt hatóság közvegeket.

Perel a gáztársaság

A Patria azonkívül közölte Dionisie Roman nagykülföldi képviselő parlamenti beszédét, amelyben ez éles kifogást emelt a gáztársaság politikája ellen. Ezeket a súlyos és egész sereg nyilatkozattal alátámasztott vádakat támadta meg a gáztársaság, amely rágalmozás és hitelrontás címén eljárást indított a Patria ellen a kolozsvári törvényszéken.

A tárgyalás

A hétfői tárgyaláson a gáztársaságot dr. Boieriu tordai ügyvéd képviselte, míg a vádlott védelmét dr. Popa Ádám volt kolozsvári prefektus látta el. A tárgyalás elején dr. Popa Ádám pergátló kifogást emelt az eljárás ellen, hangsúlyozva, hogy a cikkíró nem a társaságot,

hanem Georgescu Iliet igazgatót támadta. A főmagánvádló ekkor a cikkekből felolvastva bizonyítani igyekezett, hogy a cikkeket támadó éle éppen úgy irányult az igazgató, mint a társaság ellen és így a társaságnak is joga van perelni Sabăut. A törvényszék rövid tanácskozás után Boieriu dr. érvelését fogadta el és lezárta, hogy az eljárás megindításához a gáztársaságnak joga volt.

A vádirat felolvasása és a vádlott ki hallgatása után dr. Popa Ádám

kérte a valódiság bizonyításának engedélyezését.

Dr. Boieriu tiltakozott ez ellen s arra az álláspontra helyezkedett, hogy a cikksorozat politikai hajza műve volt, mert a gáztársaság a liberális töké kezében van, a Patria pedig a nemzetiparasztpárt felhivatalosa. Ilyenképpen a cikkíró rosszindulata kétségen kívül áll.

Megengedi a törvényszék a valódiság bizonyítását

A törvényszék rövid tanácskozás után elfogadta a védőügyvéd előterjesztését és helyt adott a valódiság bizonyítására vonatkozó kérésnek. Sabău ekkor egész sereg tanut jelentett be, akik közül dr. Boieriu Borovszky Gyula kihallgatása ellen kifogást emelt, miután Borovszky már gondatlanságból okozott emberölésért büntetve volt.

A törvényszék mégis elrendelte Borovszky beidézését, majd a tárgyalás megtartását január 19-re halasztotta el.

Huszonhét letartóztatás, de nyoma sincs a rádió mellett gyilkoló banditáknak

A hatéves kislányt előbb 4 késszurással ölték meg s azután még fel is akasztották

Bucuresti-Bukarest, január 11. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti rendőrség nagy erővel folytatja a nyomozást a Grivita uccai gyilkosság ügyében. Az újabb nyomozások eredményeképpen eddig összesen huszonhét letartóztatást eszközöltek, anélkül, hogy teljes világosság derült volna a rádió hangjai mellett gyilkoló banditák személyére vonatkozólag. A gyanu az első pillanattól kezdve borbély ellen irányult, aki Serban mésszurással nem a legjobb viszonyban volt. A borbélynak azonban sikerült alibit bizonyítani.

A nyomozást vezető Franculescu felügyelő szerint a bűntényt nem bosszu-

vágyból, hanem tolvajlasi szándékból követték el a banditák. Erre enged következtetni az a tény, hogy a banditák nem törtek közvetlenül a mésszuráros felesége és kislánya életére. S csupán akkor bocsátkoztak velük hareba, amikor ezek megakadályozták őket a rablás keresztülvételében. A kislányt előbb négy késszurással ölték meg, azután töröközéből hasított vándorparabok segítségével megfojtották. A banditák előbb a kislányt hallgattatták el s azután támadtak neki az asszonynak. Sokáig kínozták, abban a reményben, hogy talán megmondja, hol van eldugva a pénz. Az asszony harcolt a három banditával, menekülni próbált.

Ezek midőn látták, hogy minden erőfeszítésük hiábavaló, beledöfték a halált okozó kést. Valószínű, hogy a banditák akkor is gyilkoltak volna, ha a pénz már a birtokukban van, nehogy elárulják őket. Mindenesetre nem felejtették el magukhoz venni a késeket, amelyekkel a gyilkosságot elkövették és amelyek értékes corpus delictiként szolgáltak volna.

Vasárnap este néhány újabb gyanus figurát hoztak be a bukaresti rendőrségre, ahol Niculescu vizsgálóbíró és Franculescu sziguranca inspektor hallgatta ki őket. A huszonhét letartóztatásban lévő gyanúsított közül este néhányat szabadlábra helyeztek.

Dobrescu Aurel dr. elfogultsággal vádolta meg vizsgálóbíróját s megtagadta a vallomástételt

Hatóságsértés miatt eljárás indult a nemzeti parasztpárt volt földművelésügyi alminisztere ellen. Rövidesen sor kerül a csiki erdőpanamak tárgyalására is

Bucuresti-Bukarest, január 11. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az elmúlt év áprilisában, még a nemzeti parasztpárti kormány érája alatt a bukaresti törvényszék ügyészégi vizsgálatot indított dr. Aurel Dobrescu volt földművelésügyi alminiszter ellen, aki akkor éppen Erdély kormányzó méltóságát töltötte be. Dobrescu dr. ellen az volt a vád, hogy anyagi ellenszolgálatás fejében törvénytelen uton utalványokat adott ki bizonyos ügynököknek, amelyek alapján a csiki magánjavakhoz tartozó erdőkből jelentős területeket termeltek ki, azon a címen, hogy a kitermelt fát parochiák fogják építkezési célokra felhasználni. A fát az ügynökök

értékesítették és a vád szerint a nyereségből a volt földművelésügyi alminiszternek is jutott.

Több mint háromnegyed éve folyik már a vizsgálat, amelyet Jon Stanescu bukaresti vizsgálóbíró vezet. Dobrescu Aurel dr. a vizsgálat során többször is kifogást emelt a bukaresti törvényszék illetékesége ellen, majd elfogultsággal vádolta meg vizsgálóbíróját és kérte, hogy ügyének kivizsgálásával más vizsgálóbíró bizzanak meg. A kérés megjárta az összes igazságügyi fórumokat, a legfőbb semmitőszék azonban elutasító döntést hozott. Dobrescu Aurel dr.-t szombat dél utánra beidézte magához a vizsgálóbíró,

hogy végül a fővádlottat is kihallgathassa. Dobrescu Aurel megjelent a vizsgálóbíró előtt s kijelentette, hogy bármely más vizsgálóbíró előtt hajlandó tanuvallomást tenni, de semmilyen körülmények között nem volt hajlandó a Stanescu által feltett kérdésekre válaszolni.

A vizsgálóbíró jelentést tett az ügyről Codin Stefanescu főügyésznek, aki azonnal magához idézte Dobrescu Aurel dr. A volt földművelésügyi alminiszter elismerte, hogy megtagadta a vallomástételt Stanescunak. Kijelentette azonban, hogy nyomós okai vannak arra, hogy ezt a bírót elfogultnak tartsa magával szemben.

Dobrescu vallomása alapján hatóságsértés miatt megindult az eljárás, sőt január 20-ra már ki is tűzték a tárgyalást, ebben a perben, amelynek kimenetelére nagy érdeklődéssel tekintenek politikai és jogász körökben egyaránt. Az erdőpanamak ügyében Stanescu vizsgálóbíró, miután csak Dobrescu vallomása hiányzott már, lezárta az aktákat és áttette azokat az ügyészséghez. Nemsokára sor kerül a csiki erdőpanama tárgyalására is.

RADOS & CO
festékkereskedés üzletét háztartási cikkekkel kibővítve
Cal. Rege Ferdinand IIa szám alá helyezte át

— Schaeffer műkorcsolyázó bajnok az olimpiáson. Bécsből jelentik: Schaeffer műkorcsolyázó világbajnok hétfőn Párizsba utazik s innen indul január 20-án Lake Placidebe az olimpiászra.

Viharos tiltakozó gyűlést tartott vasárnap a nagyvárad ortodox hitközség ellenzéke

A rendőrség a gyűlés megtartását a Lloyd kávéházban nem engedélyezte, mire az elégedetlenkedők a Zarda ucai templomban tartották meg a közgyűlést. Tiztagu bizottságot küldtek ki a hitközség gesztiójának felülvizsgálására

Oradea-Nagyvárad, január 11. Az (Uj Kelet tud.) A Nagyváradra nehezedő, kétségbeesztő gazdasági krízisben elsősorban a zsidóság volt az, mely a legjobban leszegényedett. Az általános pangásnak kell betudni azt is, hogy Nagyváradon a hitközség politikája ellen egyre több hang szólal fel, amelyek egyrészt a gabella olcsósítása, másrészt a vezetőség elleni elégedetlenség miatt követelték a hitközség jelenlegi rezsimjének megváltoztatását. Vasárnapra az elégedetlenkedők népgyűlést hívtak össze, amelynek behirdetésére a helyi sajtóban helyeztek el közleményeket. Az elégedetlenség hetekkel ezelőttre nyúlik vissza, amikor a hitközség kiadásában körlevél jelent meg, megtiltva a zsidóknak, hogy a neológ hitközség vágóhidjain vágassák baromfiakat, a neológ hitközség akkoriban a sajtó útján tiltakozott a felhozott vádak ellen.

A hitközségi elégedetlenségek főoka abban rejlik, hogy mindkét nagyvárad hitközség súlyos terheket visel. Mindkét hitközségnek a jóléti intézmények egész hosszu sorát kell tartatnia. Az ortodox és neológ agmeház, ortodox iparos zsidó népkonyha, az ortodox zsidó szentegylet, dr. Kecskeméthy főrabbi nevét viselő zsidó liceum és elemi iskola, az ortodox fiú és leány alsófokú középiskola valamint elemi, az ortodox imaegyesület, az imaházak olyan terheket jelentenek a hitközségnek, amelyeket csak az adófizetők fokozott áldozatkészségével lehet fenntartani. Fennál azonban az a helyzet, hogy a zsidóság Nagyváradon tökéletesen lerongyolódott és éppen a szegény sorsú zsidó lakosság vállalja nehezedik az összes terhek viselése. A gabella természetesen igen drága. Amikor a liba piaci ára nyolcvan lej, a gabella díja huszonegy lej, a kacsa piaci ára 40 lej, a gabella díja 12 lej és a 20-25 lejes csirke gabellája pedig 20 lej. A marhahús piaci ára 12 lej, ugyanakkor a kóser mézarszékben gabellával együtt 26 lejért mérik.

A gabella így aránytalanul magas Nagyváradon, ahol a baromfi az egész országban a legolcsóbb. Ez szülte elsősorban az elégedetlenséget, amit fokozott az, hogy a hitközség vezetősége ezt nem akarta tudomásul venni. Legutóbb egy küldöttség jelent meg a hitközségnél, amely 2000 aláírással ellátott memorandumot akart benyújtani, de a vezetőség nem is fogadta a küldöttséget.

Igy történhetett meg, hogy az elégedetlenkedők vasárnap délelőtt a Lloyd kávéház különtermébe tiltakozó gyűlést hívtak egybe. Mintegy 400 ember jelent meg a gyűlésen, amelynek első meglepetése az volt, hogy a rendőrprefektus az egybegyűlt tudomására adta, hogy miután vallási kérdésekről van szó, a gyűlésnek a kávéházban való megtartását vallásigazgatásnak minősíti és nem engedélyezi annak megtartását.

A gyűlésen résztvevők ekkor a Zarda uca imaház épületébe vonultak és ott tartották meg a gyűlést. Ekkor már mintegy hatszáz főnyi tömeg jelenlétében Boskovits Izidor nyitotta meg a gyűlést. Az első szónok Klein Béla volt, aki rámutatott arra, hogy a gyűlés nem a hitközség, hanem a vezetőség ellen

tiltakozott. A hitközség mammutfizetéseket ad alkalmazottainak és nagy összegeket költ reprezentációra. Eppen ezért revíziós bizottságot kíván létesíteni.

Motsin Samu felszólalásakor nagy vihar támad, mert egy Gelber nevű jelenlévő azt kiáltotta le neki, hogy csak azért szónokol, mert nem kapta meg a tolltépőde bérletét. Gelbert a karzaton megverték és eltávolították a teremből. Motsin kijelenti, hogy már évek óta nem fizet hitközségi adót, de azt állítja, hogy csak azért nem, mert bizalmatlan a hitközséggel szemben. A hitközségi jegyzőnek 52 ezer lej lakbérpótléka van, azonkívül egyszázalékos kap a forgalomból és fixfizetése évi 84 ezer lej. Ugyanakkor a pászakutést a hitközség kiadta kezéből.

A következő szónok hangsúlyozza, hogy a marhahús piaci ára 10 lej 50 bani, ugyanakkor a hitközség 24 lejért adja. Kohn Gábor tart ezután beszédet, amelyben hangsúlyozza, hogy a szegénység olyan nagy, hogy a hitközségnek más politikát kell követnie.

A közgyűlés ezután határozati javaslatot fogadott el, mely tiztagu ellenőrző bizottságot küldött ki a hitközség ügyeinek felülvizsgálására.

(b.)

KÖZGAZDASÁG

Módosították a mezőgazdasági tartozások konvertálásáról szóló törvényjavaslatot

A mezőgazdasági tartozások új definíciója. Újabb kérdések és újabb nehézségek gördülnek a konvertálás útjába

Bucuresti-Bukarest, január 11. (Az Uj Kelet tud.) A mezőgazdasági tartozások konvertálásáról szóló törvényjavaslat tanulmányozására delegált bizottság szombaton ülést tartott, amelyen a javaslat első és második szakaszát vették beható tárgyalás alá. Az ülésen Stoianovici képviselő elnököt, míg a kormányt Alexandru Radian földművelésügyi alminiszter képviselte. A Zsidó Párt részéről dr. Max Diamant storojinezi képviselő jelent meg az ülésen, amelyről egyébként úgy a liberális, mint a nemzeti-parasztpárt parlamentarjei távolmaradtak.

Különösképen érdekes vita folyt le a törvényjavaslat második szakasza körül, amely a mezőgazdasági tartozások definícióját tartalmazza. Az eredeti szöveg a következőképpen szól:

„Mezőgazdasági tartozásoknak tekintetnek azon földbirtokosok tartozásai, akik maguk művelik meg földjeiket s akiknek globális jövedelme 75 százalékban mezőgazdaságból származik, — valamint azon tartozások, amelyeknek visszafizetése ingatlanok és ingóértékek (berendezés élőállatok fölötti reális jogokkal, jelzálog, kézizálog stb.) van biztosítva.“

A bizottság tagjai, akik túlnyomó többségben a kormánypártból kerültek ki, ezt a definíciót túlságosan szűknek találták. A felszólalók főleg azzal érveltek, hogy a parasztnak egy tekintélyes része, mint famunkás, vagy vasuti munkás keresi kenyerét, ezeket is be kell azonban vonni a konvertálási törvénybe. Hosszas vita után a szakaszt odamódosították, hogy mezőgazdasági tartozásoknak tekintik azon földtulajdonosoknak tartozásait, akiknek összjövedelméből huszonöt százaléka mezőgazdaságból származik. Stefanescu-Voicanu többségi képviselő javasolta, hogy konvertálják azon földtulajdonosok tartozásait is, akik a mostoha viszonyok miatt kénytelenek voltak elhagyni a gazdálkodást. Radian földművelésügyi alminiszter azt válaszolta, hogy ezt a kérést nem teljesítheti.

A bizottság ezen a héten még több ülést fog tartani. A mezőgazdasági tartozások problémája rendkívül komplex és nap-nap után újabb kérdések

merülnek fel, amelyekre vonatkozólag nehéz kielégítő megoldást találni. A parasztnak között hatalmas számmal vannak olyanok, akik nem adósként, hanem hitelezőként szerepelnek, — akik kölcsönadták pénzüket mezőgazdáknak és akik hasonlóképpen kénytelenek volnának harminc évig várni követelésükre. A parasztnak egy másik kategóriája a szövetkezeti bankoknál elhelyezett pénzt veszíti el a konvertálás miatt. Ez azonban még nem minden. Vannak parasztnak, akiknek össz-tartozása nem tesz többet, mint 1500—2000 lej s akiknek nincs szükségük a konvertálásra és nem akarnak harminc évig kereszttul tartozni egy ilyen kis összeggel. Mások viszont, akiknek tartozása 15—20 ezer lejre rug fel, nem segít a konvertálás, mert nem fogják tudni harminc év alatt sem lefolytatni tartozásaikat. A földművelésügyi minisztériumban dolgozó bizottságnak nehéz feladata lesz ezekkel a kérdésekkel megbirkózni.

TŐZSDE

Kolozsvár, január 11. Márka 40.50, holland forint 68.50, dollár 170, font 615, francia frank 6.70, lira 8.80, cseh korona 503, pengő 22, dinár 3, shilling 20, sv. frank 33.15 Zloty 19.50, belga frank 24.

Inflációt csinál a szovjethormány? Londonból jelentik: Az orosz jegybank kibocsátott bankjegyeinek értéke 5698 millió rubel. A bankjegyforgalom mind erősebb tempóban növekszik, noha a szovjethormány is elvileg a inflációnak. A bankjegykibocsátás emelése az államháztartás és az ötéves terv deficitjének fedezésére vált szükségessé.

Vissza a háboruba?

EGYESÜLETI ÉLET

A Zsidó Kórházegyesületi bál. A szezon nagyszabású társadalmi eseményének indul, az előjelekből ítélve, a Zsidó Kórházegyesület hölgybizottsága által január 30-án megtartandó bál. A rendezőséghez, mely Rózsa Mór, Fischer Kálmán és Löb Béla agilis főrendező vezetésével állandó permanenciában van százával érkeznek a kérdézősködések úgy helyből, mint vidékről, úgy, hogy már most megállapítható, hogy a bál alkalomával a Kereskedelmi és Iparkamara új székházának dísztermében valóban Erdély előkelő zsidó társadalmi fog egymásnak találkozót adni. A meghívók már héten kimennek, azonban már most is elárulhatjuk, hogy az agilis rendezőség a közönség számára több oly meglepetéssel gondoskodott, melyek az estélyt a résztvevőknek kellemessé és felejthetlenné fogják tenni.

A kolozsvári WIZO teadélutánja. Hosszabb szünet után a kolozsvári WIZO újra megkezdte nyilvános teadélutánjainak rendezését s így kedd délután öt órakor a Salom Klub helyiségében tartja meg legközelebbi teadélutánját, amelynek keretében dr. Weisz Jenő, a kolozsvári helyi csoport ügyvezető elnöke fog előadást tartani. A teadélután, valamint az előadás iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg és előreláthatólag a WIZO kedd délutáni rendezvénye méltó bevezetése lesz a további nyilvános teadélutánoknak.

Orvosi előadás a Magánalkalmazottaknál. A kolozsvári Magánalkalmazottak szakszervezetében (Str. Väii 7., Építőmunkás-Otthon) szerdán, január 13-án este fél 9 órakor dr. Farkas Imre belgyógyász „Általános egészségügyi problémák” címmel előadást tart. Az előadásra a belépés díjtalan. Vendégeket szívesen lát a vezetőség.

A Paul Ehrlich Orvostudományi Egyesület f. hó 14-én, csütörtökön este pontosan egynegyed 9 órakor Str. Juliu Mania 4. szám alatti saját helyiségében tartja 24. rendes tudományos szakülését, melynek programja a következő: 1. Betegbemutató: Dr. Heller József: Habitualis Abortus és koraszülés gyógyult esete. 2. Előadás: Dr. Leitner Fülöp: Adatok a gennyves szívurokgyulladás újabb gyógy-módjához.

Cionista Dienst. Szerda este fél 9 órakor tartja meg heti Dienstjét a Zs. N. Sz. kolozsvári helyi csoportja, amelynek keretében Strausz Béla fog revüt tartani.

Szombat este lesz a kolozsvári cionista helyi csoport közgyűlése. A Zsidó Nemzeti Szövetség kolozsvári helyi csoportja szombat este fél 9 órakor tartja meg évi közgyűlést a neológ hitközség iskolatermében. A közgyűlés programjára és feladataira még visszatérünk.

A nagyszabású Zsidó Nőegylet Menzaestje. Folyó hó 9-én, szombat este a nagyszabású Zsidó Nőegylet nagyszabású estélyt rendezett a kolozsvári zsidó Diákmenza javára. A jól sikerült estély műsorát Klepner Ferdinánd, a Menza főtáncosának előadása vezette be, majd Fischer Villy Heine-költeményeket adott elő igen hatáson. Fuhrmann Bertha kóráltáncával aratott megérdemelt tapsokat. Virág Vera pedig, Hajdu Annuska zongorakisérére mellett, hegedűszólójával váltott ki őszinte tetszést. Szünet után Loránt Mátyás hegedűszólóival emelte a műsor színvonalát. Zongorán ugyancsak Hajdu Annus kísérte. Mátyás Nóra és Fuhrmann Henrik tangóáncukkal arattak nagy sikert, majd Jakab Bözsi, Fischer Villy és Warth Ferenc egy rövid vígjátékot hoztak színre a közönség élénk tetszése mellett. A jól sikerült műsort a késő éjszakai órákba nyúló táncmulatság követte.

BIZTOS PÉNZELHELYEZÉS. A hiteles jó könyvet vesz a Lepage-antikváriumban, Kvár. A könyv értéke megmarad és a tudás bőséges kamatot hoz. Kérjen jegyzéket.

Dávid Golder

A szegény zsidófiából lett nagyváltó bankar életének regénye fölemelkedéstől bukásáig. Irene Nemrovskij regénye egyike az utóbbi évek legnagyobbsikerű könyveinek. Ára füzve 136 lej. Ára kötve 204 lej. Kapható az UJ KELET könyvtárában.

A ma egyik legfontosabb kérdésre ad választ

Az Ifjúság nemi problémái

Dr. Tóti Béla most megjelent könyve

Főbb fejezetei: A természetéről természetesen. A boldogság nehéz útja. Amikor a gyermekből ember lesz. Kétféle érettség. A hazug kísértet. A megérkezett szerelem. Mit kell tenni? A kétféle felelősség. Újra szerelem. Pszichoanalízis és szerelem. Freud és Marx. A szerelem szabadsága. Egynejlőség és többnejlőség. Itél a társadalom. Szűz-e vagy ártatlan? Kit válasszunk? A lelkiismeret házassága. Hideg-e a nő? A „kényes kérdés“.

Mindkét nemhez tartozó serdülő ifjakon kívül a szülők és pedagógusok is okvetlen olvassák el ezt a tartalomhoz méltó külső kontóban megjelent könyvet.

UJ KELET könyvostálya CLUJ

Kérem részemre postafordultával megküldeni: Dr. Tóti Béla: Az ifjúság nemi problémái könyvet, portómentesen, 85 lej utánvétellel.

név
pontos cím

A német

Brün

A buka

Berlin, január 11. Brünning német kancellárban az a lausannei június 19-én éves moratóriumot szavazt meg a közönség közötti politikai gazdasági viszonyok tisztázására. A kancellár a berlini sajtó közlése szerint a lausannei konferencián résztvevőkkel találkozott, ahol a német kormány a lausannei konferencián résztvevőkkel találkozott, ahol a német kormány a lausannei konferencián résztvevőkkel találkozott.

Németországban a lausannei konferencián résztvevőkkel találkozott, ahol a német kormány a lausannei konferencián résztvevőkkel találkozott.

A birodalmi konferencián résztvevőkkel találkozott, ahol a német kormány a lausannei konferencián résztvevőkkel találkozott.

Párizs, január 11. A lausannei konferencián résztvevőkkel találkozott, ahol a német kormány a lausannei konferencián résztvevőkkel találkozott.

Brünning tegnapi sajtóközleményében a lausannei konferencián résztvevőkkel találkozott, ahol a német kormány a lausannei konferencián résztvevőkkel találkozott.

Az Echo de Paris a lausannei konferencián résztvevőkkel találkozott, ahol a német kormány a lausannei konferencián résztvevőkkel találkozott.

A hétfői szöveg a lausannei konferencián résztvevőkkel találkozott, ahol a német kormány a lausannei konferencián résztvevőkkel találkozott.

London, január 11. A lausannei konferencián résztvevőkkel találkozott, ahol a német kormány a lausannei konferencián résztvevőkkel találkozott.

A Britische United Nations Conference a lausannei konferencián résztvevőkkel találkozott, ahol a német kormány a lausannei konferencián résztvevőkkel találkozott.

Franciaországban a lausannei konferencián résztvevőkkel találkozott, ahol a német kormány a lausannei konferencián résztvevőkkel találkozott.

A Times és a lausannei konferencián résztvevőkkel találkozott, ahol a német kormány a lausannei konferencián résztvevőkkel találkozott.

MULATSÁGOK A LAUSANNEI KONFERENCIÁN. A konferencián résztvevőkkel találkozott, ahol a német kormány a lausannei konferencián résztvevőkkel találkozott.

Otöc

A német fizetésektelenség híre világszerte kedvező fogadtatásra talált

Brüning hivatalosan kijelentette, hogy Németország sem most, sem a jövőben nem tud jóvátételt fizetni

Csak a francia szélsőjobboldali sajtó követel rendszabályokat Németország ellen. Angliában korainak tartják Brüning kijelentését, mely egy lengyel diplomata indiszkrétciója folytán került nyilvánosságra

A bukaresti sajtó szerint a német fizetésektelenség után Románia is kénytelen lesz beszüntetni fizetéseit

Berlin, január 11. Két nappal ezelőtt Brüning német kancellár egy sajtónyilatkozatban azt a kijelentést tette, hogy a lausannei jóvátételi konferencián hat éves moratóriumot fog kérni Németország hadiadósságaira. Hétfőre a nemzetközi politika újabb nagy szenzációval gazdagodott, amennyiben Brüning a fenténél sokkal feltűnőbb nyilatkozatot tett hivatalos formában a Berlinben akreditált külföldi nagykövetelek előtt. Brüning kancellár Sir Horace Rumbold berlini angol nagykövettel közölte, miszerint Németország hivatalosan az angol kormány tudomására adja, hogy

Németország nincs és a jövőben sem lesz abban a helyzetben, hogy jóvátételeket fizethessen.

A birodalmi kormány úgy találta jónak, hogy ezt az álláspontját hitelezőivel még a lausannei tárgyalások megkezdése előtt közölje, hogy a jóvátételi kérdéskörül megbeszéléseket megkönnyítse.

Brüning nyilatkozata a francia sajtóban

Párizs, január 11. Bár Brüningnek ez a nyilatkozata óriási feltűnést keltett világszerte, nem jelent mást, mint hivatalos igazolását annak, hogy Németország mai katasztrófális krízisének csak a jóvátételi fizetések beszüntetése enyhítheti. Ez a felfogás az utóbbi hetekben már az összes érdekelt államokban kialakult, amit legelektársabban bizonyít a demokratikus francia sajtónak néhány nappal ezelőtt nyilvánított ama határozott kívánsága, hogy Franciaország vegye tudomásul Németország fizetésektelenségét. Ilyen, világszerte általános hangulatban

Brüning tegnapi kijelentését csak a francia sajtó tulzón sovinsizta orgániumai fogadták ellenségesen.

Az Echo de Paris és az Ami du Peuple erélyes gazdasági megtorlásokat követelnek Németországgal szemben. Az Ami du Peuple még ennél is tovább megy és azt a követelést hangoztatja, hogy

Franciaország maradjon távol a lausannei konferenciától.

A hétfői szélsőjobboldali francia lapok hemzsegnak az uszító cikkektől, míg a sajtó mérsékeltebb termékei pusztán annak a véleményüknek adnak kifejezést, hogy Brüning kijelentései koraiak voltak.

Angliában kedvezően fogadták a hírt

London, január 11. Az angol sajtó sokkal kevésbé agresszíven fogadta Brüning világtörténelmi jelentőségű kijelentését. A Britiche United Presse párizsi értesülése szerint

Franciaország nem gondol még a német jóvátételi fizetések megtagadása esetén sem a Ruhr-vidék megszállására.

A Times és a Daily Telegraph nem tartják szerencsésnek azt az időpontot, amelyben Brüning a kijelentését megfogadta, mert a jóvátételek felfüggesztésére vonatkozó kormányhatározatot a 25 évvel ezelőtti lausannei konferencián amugyis

MULATSÁGOS ÉS NÉPSZERŰ RÁDIÓ TECHNICA. Most már értem a rádiót! címmel pompás könyv jelent meg 245 képpel, érdekes, könnyű, de alapos magyarázó szöveggel. 78 lej Lepage-nál Kolozsvárt. Küldheti bélyegben. Kérjen ingyen jegyzéket Lepage-tól.

közölte volna az érdekeltekkel. Egyébként nem vették tulzón meglepetéssel tudomásul a hírt és az időpont megválasztásánál enyhítő körülménynek tekintik, hogy

a hivatalos nyilatkozatot Brüning nem szánta a nyilvánosságnak és az csak egy lengyel diplomata indiszkrétciója folytán került a sajtóba.

A két lap egyöntetűen állapítja meg, hogy Németország fizetésektelensége a jelen pillanatban teljesen indokolt, de a gazdasági krízis elmúltával az állam eleget fog tenni fizetési kötelezettségének.

Macdonald konciliáns nyilatkozata

A Brüning-nyilatkozat angliai kedvező fogadtatására mutat Macdonald vasárnapi nyilatkozata. Macdonald vasárnap tért vissza az angol fővárosba, ahol egy órahosszat tanácskozott Sir John Simonnel és Chamberlainnel. Tanácskozásai után a miniszterelnök a sajtó képviselőinek kijelentette, hogy számára a baseli szakértők megállapítása után

nem volt különösebb meglepetés Brüning azon kijelentése, hogy Németország nem tud több politikai fizetéseket teljesíteni, mert ilyen nyilatkozatot Lausanneban amugyis várt Brüningtől.

Az angol kormány a kellő időpontban és helyen ismertetni fogja a német nyilatkozattal szembeni álláspontját. A miniszterelnök hangoztatta, hogy a jóvátételi konferencia ülése most szükségesebb, mint valaha. Az amunitások fizetésére vonatkozó kötelezettséget konferencián létrejött egyezmény állapította meg és a mostani helyzetből származó konzekvenciákat is csak konferencia veheti tudomásul.

Nyilatkozatának végén az angol miniszterelnök kijelentette,

nem kételkedig abban, hogy Európában fogják látni Németország fizetésektelenségének elkerülhetetlen voltát.

Macdonald konciliáns kijelentései hüsvisszatükrözését jelentik annak a felfogásnak, amely a jóvátételi fizetések kérdésében az angol közvéleményben gyökeret vert. Az angol politikai világ még Brüning kijelentése előtt megbarátkozott Németország fizetésektelenségének gondolatával, amit a legnyilvánvalóbban bizonyít Keynes professzornak legutóbbi, Brüning nyilatkozata nélkül is világérdeklődésre számító kijelentése. Keynes professzor legutóbbi németországi útja alkalmával a német metropolisokban tartott előadásokat és előadásai során tolmácsolta Németország lakóinak a haladott angol közvéleménynek azt a kifejezett követelést, hogy a békeszerződésben a legyőzött államokra kényszerített jóvátételi tételeket egyszer és mindenkorra töröljék.

Amerika és Japán kedvezően veszik tudomásul a hírt

Newyork, január 11. A világ minden részéből beérkező rádiójelentések egyébként arról számolnak be, hogy Brüning kijelentéseinek kommentálásánál

a francia sajtó egyedül maradt az agresszív tónus kihangsúlyozásában.

A newyorki lapok kedvezően kommentálják Brüning nyilatkozatát, annál is inkább,

mert ez a kijelentés fedi a német nép nagy tömegének akaratát.

A sajtónak ez a megjegyzése utalás arra,

hogy Brüning nagyfontosságú tárgyalásokat folytatott az összes pártvezérekkel, így Hitlerrel is és ezeken a tárgyalásokon az elnökség kérdése mellett minden jel szerint a jóvátételi kérdésben is tanácskozások történtek.

Newyork, január 11. A japán közvélemény is kedvezően reagált Brüning kijelentéseire, mellyel kapcsolatban a sajtó megállapítja, hogy a világ fejlődését csak a népek közötti békés megegyezés viheti előre és ez oldhatja meg az általános gazdasági válságot is.

Az angol hivatalos kommuniké Nem érdektelen a hivatalos angol kom-

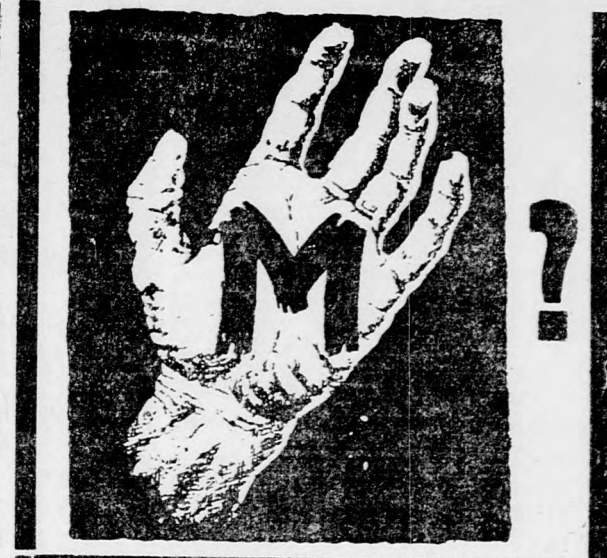
Németország fizetésektelensége esetén Románia sem tud hadiadósságot fizetni

Bucuresti-Bukarest, január 11. A német fizetésektelenség sulyosan érinti Romániát is. A Young-tervezet 20 millió 100 ezer aranymárkát biztosított évenként Románia számára a német jóvátételi kötelezettségekből. Ezzel szemben a hágai konferencia előtt Románia évenként 21 millió 700 ezer aranymárkát fizetett az antantállamoknak haditartozás címén.

A hágai konferencián Titulescu kijelentette, hogy Románia nem fizethet többet, mint amennyit kap a háborúból kifolyólag.

Kérte, hogy biztosítsanak Románia számára olyan jóvátételi fizetéseket, amelyek tulhaladják az ország háborus tartozásait. Ezt az álláspontot a konferencia el is fogadta. Franciaország és Olaszország redukálták Romániával szembeni követelésüket, ugyanakkor pedig a Magyarországtól és Bulgáriától járó jóvátételi kvótát két-három százalékkal fel emelték. Így aztán

Románia számára körülbelül kétfélmillió 200 ezer aranymárka maradt fenn egyenlegként

müniké szövege sem, amelyet Brüning nyilatkozatának tolmácsolása után adtak ki. A kommuniké a következőképpen hangzik:

„Brüning dr. birodalmi kancellár tegnap délután Angolország nagykövétét magához kérte és hivatalosan föl kérte arra, hogy kormányának Londonba tegye át azt a szóbeli közlését, hogy a birodalmi kormány álláspontja szerint Németország nincs abban a helyzetben, hogy jóvátételeket jelenleg fizessen, vagy a jövőben fizethessen. Ezért leghelyesebbnek tartja, hogy ezt az álláspontját hitelezőivel már most tudassa, mert ez az egyedüli lehetőség, hogy az állandóan zavart okozó kérdést a nemzetközi viták területéről eltüntesse.

azaz ennyivel többet kapott, mint amennyit kellett fizetnie.

Ha Amerika mereven elzárkózik attól, hogy a legyőzött államok jóvátételeinek kérdését az antantállamok háborus tartozásainak kérdésével összhangba hozzák és követelni fogják a háborus tartozások pontos fizetését, ugy

Romániát az a veszedelem fenyegeti, hogy a több mint húszmillió aranymárkát, tehát körülbelül 6 milliárd lejt kitevő évi részlet fedezetlen marad.

Románia nem vállalhatja ezt a terhet és így nem tehet egyebet, minthogy felfüggeszse háborus tartozásainak fizetését.

Elhalasztják a lausannei konferenciát?

London, január 11. A Reuter iroda svájci munkatársának közlése szerint lehetségesnek tartják, hogy a lausannei konferencia a francia belpolitikai helyzet miatt esetleg január 25-én tul következő későbbi időpontban ül össze.

Ujabb devizatilalmat léptet életbe a jugoszláv kormány

BELGRÁD január 11. A jugoszláv jegybank felszólítást intézett a jogfi és fizikai személyekhez aziránt, hogy jelentsék be külföldi tartozásaikat. A devizarendelet kiegészítéseképpen elrendelték továbbá, hogy a jugoszláv állampolgárok a jövőben havonként és személyenként legfeljebb háromezer dánárt utalhatnak ki külföldre s a határon kétezer dánárt vihetnek át magukkal.

Hat élő bányászt ástak ki egy egyhéttel ezelőtt beomlott németországi bánya mélyéről

Hat nap és hat éjjel ellen-szomjan várták megmentőiket az eltemetett bányászok

Berlin, január 11. A beutheni Karsten Zentrum bányában a mentőexpedíció ma felszínre hozott hét munkást, kiknek az életéről már lemondottak. A munkások hat nap és hat éjjel voltak eltemetve az összeomlott tárnában. Állapotuk legenygülsük ellenére kielégítő. A mentési munkálatokat tovább folytatják a még hiányzó hét munkás után, akik a beomlott bánya másik részén dolgoztak, ahová a folytonos földomlások miatt még eideig nem sikerült eljutni. A hét elzárt bányászhoz még nem jutottak el a men-

tők. A többi kimentett bányászok most már kielégítően érzik magukat.

A bányászok szerencsés menekülésének hírére a bányabejárat előtt nagy néptömeg várakozik. A megmentetteknek az volt szerencséjük, hogy a bánya szelöltető készülékei tovább működtek s így kaptak állandóan friss levegőt, továbbá a körülmény, hogy a leomlott közetrétegek hagytak szabad helyet számukra s így csaknem teljesen sértetlenül várhatták a mentőket.

ötödik évtized óta németországi prakszissal ruhákat fest, tisztit CZINK

Zsidók pénz nélkül

— Regény az amerikai zsidó proletárok életéből —
IRTA: MICHAEL GOLD

(20)

Apám szívesen adta ki magát talmud-ismerőnek. Ma meg vagyok győződve afelől, hogy a középkori zsidó bölcseségnek ezt a csodálatos könyvét sohasem tanulmányozta. A valóságban mindezeket a dolgokat Reb Sámuel, a házunkbeli chassidista esernyőkészítő szokta elmesélni neki. Apám ezeket a dolgokat megjegyezte s minden alkalommal mint csemegét tálalta fel a talmudból. A hatás, amit elért velük, hízelt dramaturgikus effektusokat kedvelő hajlamának.

A talmud a világ legnagyobb könyve, — jelentette ki ünnepelesen, miközben még egy pohár bort ivott. — Es miért ne? Hát nem a legnagyobb rabbi írták, akik csak valaha éltek! Volt idejük a munkához. Nem egy hét, nem is egy hónap, hanem az évek százai. Nem, nem síttek úgy, mint a mai írók.

— Biztos, hogy nem, — mondotta Mottke.

A talmudból mindent, de mindent meglehet tanulni, — mondta apám. — Így például Gábor arkangyalnak hat szárnyasapára van szüksége, hogy a földre jusson. Simon arkangyalnak négyre. A halál angyalának azonban, Mottke csak egyetlen egyre. Így van ez megírva a talmudban.

— Csodálatos! — mondotta Mottke. — Csodálatos ha az ember ilyen művelt.

Mendel, a csavargó lármásan nevetett. — Haha! — nevetett gunyosan rekedt, vidám hangján. — Ti híhtek a talmudban, én nem hiszek egy szót sem! Ezek mind dajkamesék!

— Te, — válaszolta apám a mély megvetés tekintetével, — te, Mendel nem vagy semmi egyéb, mint egy csavargó. A parkban alszol, sajtoskenyérért koldulsz, eladod a lelketed krumpliórt a keresztény misszionáriusoknak. Mit tudhat egy ilyen csavargó, mint te a talmudból! A talmudot zsidóknak és férfiaknak, nem pedig csavargóknak írták.

— Igen, Hermann, de hallgasd csak kérlek, — kezdte Mendel felindulva a másik haragjától.

Hallgas te epikureus — kiáltotta apám és rávágott az asztalra. Mendel nevetett. A vállát vonogatta, nem folytatta a vitát, mert nem akarta az apát megsérteni. Mendel nálunk lakott anélkül, hogy fizetett volna ezért. Sokkal okosabb volt, semhogy a déli ebédjét olyan mellékes kérdés miatt, mint a talmud veszélyeztesse.

Bort ittunk, a fogunk közt diót törtünk és mogorót és fecsegtünk, fecsegtünk, fecsegtünk. Moskovitz játszott a cimbalmon és száz zsidó, kemény cidi-vel a fején a pincét nevetéssel és füsttel töltötte be.

Apám felállított az asztalra és elmondta a verset, amit az iskolában tanultunk:

Százszor megáldom Washington nevét.
Hazám ezerszer szeretem én.
S ha kell, meghalok lobogónként,
Mely piros és kék és fehér.
Udvarias tenyerek tapsoltak. Egy kövér asszony — piros és lelkesült volt az ábrázata, — egy darab süteményt adott. Moskovitz oda mosolygott hozzám és tetszése jeléül a cimbalom hurjain végig pergette kalapácskáját. Pár férfi egy asztaltól poharaikkal az asztalt ütogették. Apám lesegített az asztalról és kipirult ábrázomat megcsókolta.

— Nézzétek, — mondotta apám büszkén — hallottatok valaha ilyen jól beszélni angolul! Ó már beszél angolul! Én tíz éve vagyok ebben az országban és nem tudok egy szót sem.

— Ez az én kis tudósom! — mondotta Mottke és gyengéden megveregette a fejem. — Milliomos lehetne, de jobb ha doktor és tudós lesz.

Azután a hőség, a füst, az izgalom és a bor, mint az ólom neheztedek a pillámra s a szemem nem tudtam tovább nyitva tartani. Elaludtam apám ölébe, fejem az asztalra hajtva.

Váratlanul lábra álltam és hunyorogtam a sárga gáz fényen. Mottke fogott a kezemnél és ösztökélt a menésre. Hol volt apám? Zavartan meredtem magam körül a küdön keresztül.

— Hol a papa? — kérdeztem Mottke.

tól. Jöndulatu bárgyu képe kényelmetlenül rángatózott. Egyik ajtó melletti asztalhoz mutatott, ott áll apám a kezével hadonászva egy kis termetű, himlöhelyes, szürkeruhás, keménykalapos férfit szidva. A kis ember nagyon meg volt ijedve. Kék halszemei kimeredtek az üregeikből és a segítség nélküli ijedségtől teli voltak könnyel. Próbált felállni, apám azonban visszalökte a székre.

— Zsidók és barátok! — kiáltotta apám az emberek felé, akik köröskörül ültek, miközben a kis férfit a kabátjánál fogva megragadta. — Beesületes zsidók, nézzétek meg ezt a férget! Ez egy gyilkos! Egy szélhámos! Egy vérszípó! Megpróbált tönkretenni és felfalni a husom. Nézzétek meg! Remeg a félelemtől, mert tudja, hogy bosszút állok rajta.

Mendel, Aaron Katz és több pincér megpróbálták lecsendesíteni apámot. Az egész pince bámult. En remegtem a felindultságtól. Apám segítségére akartam sietni.

Mottke azonban erősen megfogott a kezemnél és kivezetett az uccára.

Öt év óta áll fenn a csernovici

PALACE HOTEL

a legelőkelőbb szálló. 100 szoba, központi fűtés, hideg és meleg folyóvíz, telefon és fürdő minden szobában. 40 előkelő apartament. Elegáns hall, lift stb., stb. Az igazgatóság az öt éves jubileum alkalmából a szobaárakat újból leszállította. Azonkívül a fűtés díjmentes, a hotel-vendéglő új vezetése alatt áll, elsőrangú konyha, legelőkelőbb árak. Egy luxusutó kisebb utazásra díjmentesen a vendégek rendelkezésére áll.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

A Corso-mozi nagysikerrel vetíti Brigitte Helm legújabb filmjét, a Glóriát. A mindvégig izgalmas és fordulatosban gazdag szüzsé külön érdekessége a „Rumba”, amely ötletesen van beleszőve a darab cselekményébe. Brigitte Helm egyéni művészeté új színekben pompázik e darabban, melyet feszültsége és erős drámaisága a szezon egyik legjobb filmjévé avatják.

A cluji Román Opera műsora

Szerda, január 13: Faust (Valentina Cretoiu, a bukaresti Opera tagjának közreműködésével).

Szinkór-Mozgó műsora

Kedden d. u. 3, 5, 7 és este 9 órakor: A fehér fogoly.

CORSO-MOZGÓ műsora

Kedd 3, 5, 7 és 9 órakor: Gloria hatalmas rendezésű filmdráma, melyben óriási szenzációt produkál a főszereplő az Atlanti óceán átrepülésével. Főszereplők: Brigitte Helm és Gustav Frölich.

SELECT-MOZGÓ műsora

Kedd 3, 5, 7 és 9 órakor: Szélhámosok királya izgalmas sportvígjáték, francia párbeszédekkel és kellemes kísérő zenével. Főszerepben: Milton, Chevalier riválisa.

Szerda 3, 5, 7 és 9 órakor: Szélhámosok királya.

Jön: A düszeldorfi vámpir élete film. Izgalmas rendőrdráma, Fritz Lang világhírű rendező rendezésével.

1 öll. bükkhasáb tűzifa

(szurduki) házhoz szállítva

Lej 1000 —

Telefon II-06 **CALCIT r. t.-nál** Telefon II-06Rendelések felvétele: Cal. Victoriei 45. és Reg. Ferdinand 12. (Hercules) **Strada Gării 22. Csúrdával szemben**

Nem sokára azután apám és a többiek is utánnunk jöttek. A férfiak még mindig apámot csitították. Apám rájuk kiabált. A sarkon elváltunk és apám és én egyedül mentünk haza. Lába volt. Megállt, hogy nedves arcát megtörölje.

— Ez a tolvaj, ez a Sam Kravitz, — mormolta.

— Miért nem ölöm meg? Itt ül hidegen és büszkén, dagadva a pénztől, amit tőlem lopott el.

Meleg éjszaka volt, az ucca nyüzsgött az emberektől, akik lassan fel-alá sétáltak. A kirakatok vakítóan fényltek, pár házaló még mindig az árúját kínálta. A sötétkék égen a bérkaszányák fölött láthatam a holdat. Szédültem, mintha a napot Cony Islandon töltöttem volna, sok kolbászt tömve magamba.

Apám megállt egy csapszék előtt s a vakító villanylámpa fényben merev szemekkel nézett rám. Szemei olyanok voltak, mint az égő szén. Féltem.

(Folytatjuk)

adás. 5.20: Olasz nyelvtanítás. 7: Cigányzene. 8.15: Vigjáték. 9.50: Pontos időjelzés, hírek, időjárás. Utána az Operaház tagjaiból alakult zenekari hangv. 11.15: Cigányzene.

Bécs. 20.05: Filharmónikus hangv. Berlin. 19.15: Divatos dalok. Langenberg. 23: Kávéházi zene.

Lipese. 19.30: Katonazene. Stuttgart. 20.15: Meyerbeer vigoperája. Varsó. 17.35: Cseh hangv. 19.35: Gram-

mfón. 20.15: Könnyű zene dalokkal. — 21.40: Vonósnyegyes.

Poznan. 19.15: Grammfón. — 20.15: Könnyű zene.

Kattowitz. 21.50: Kamarazene.

Lemberg. 19.35: Grammfón.

Riga. 20.30: Finn szerzők művei.

Milánó. 20.45: Operett.

Róma. 21: Opera.

Prága. 21: Rzenekar.

Pozsony. 19.05: Grammfón.

Brünn. 16.10: Rádiózenekar.

Toulouse. 20.45: Operettársz. 22.30:

Bécsi zene.

Svájci Romand Adó. 19.05: Grammfón.

APRÓ

HÍRDETÉSEK

DUMPING ÁRAK!

Siessen szükségletét beszerezni! 1931. december 31-ig.

Eddig még nem létezett olcsó árban szállítók: Frissen olvasztott

ארטה. כשר

Libazsirt, haj és bőr, legprimább füstölő libahúst, Friedmann Sámuel Oradea, Cuza Voda 6.

Ne tévessze össze cégemet.

Kérjen árajánlatot.

Tekintse meg végkiárusításomat! Pár-názott angol garnitúrák, antik butorok, egyes darabok minden elfogadható ártért. Schneider butorraktár Str. Saguna 24.

Irodának, raktárnak és üzemnek

kiválóan alkalmas, központban levő, hat szobás helyiség február 1-ére kiadó. Értekezni:

RADOS festéküzlet

Calea Regele Ferdinand 11a.

Házaladás. A Str. Filipescu (Szentlélek u.) 1. szám alatti és a Str. Calugărilor (Kisszamos u.) 6. szám alatti ház előnyös feltételekkel eladó. Érdeklődők forduljanak a Kereskedelmi Hitelintézet Rt. Igazgatóságához, P. Unirii 29.

Keresek két elemista gyerekhez délutáni 2-3 órai elfoglaltságra intelligens leányt vagy fiatalembert román-német nyelvtudással. Cim a kiadóban.

Első eset,

hogya a hántott fa nem drágább a bükkfánál!

Használjuk ki!

Hántottfa aprítva házhoz szállítva 100 kg.-ként 75 lej
Bükkhasábból aprított 100 kg.-ként 75 lej
Vegyes másodosztályu 100 kg.-ként 65 lej
20 mázsás vételnél

10 százalék engedmény

Megrendelhető:

Lázár falermelőnél

Reg. Ferd. 59. Telefon 2-51

Intervju három

Legelőször

tam. Korán re és valaha sége. Az asz lapátolt. A to goztak és a h vette a kalapj

— Most uj kezdte a beszé kemény telet k onélküli sege

— Munkán csak azért, ho

— Az vagy minden adot banktisztvisel Szinte unom n

Önkéntelenü a kellemetlen

— Es mi le hó?...

— Oh tavas ber elalszik v don és mikor elég ha megk abból megélek

Már mennel mulva már a tanyájukat. A vat, a férfi lo

— Itt a pü leg, még mozo sik vándora.

Igen érdekes perccel me tul valami nád van ómaga. A arról ismeretes káról egyszert tenorját.

— Tetszik s sós...

Néhány pilló reccel megrakd egy kisebb fa

— Hát hogy Nagy a

fehér kötény sem kell a per mosdás, néha k Összerzáskódi

— Persze, átká. És a pén adod?

— Dehogy onálló vagyok. nyom van a Já igazdám a „h

Központi elő

Csakugyan a il a Központi megszégyenítő a fel és alá h

Alig köszön vil szoba az embe amikor megkér kája.

— Már a sz vatból — pana tavaszkor vagy

— Mégis, m let?...

Legutóbb történt, augusz

— És itt ül — Dehogy. este hétkor föl

kitom a városk val...

— És azonki — Pipálok...

— Az ucca egyr boltajtókon leh

huszas feláll, k mut és elballag

— Óceánjáró Angliában. Lond ckers Supermari állandójellegű

első hatalmas re

HIREK

Intervju a kolozsvári ucca három „fáradt” vándorával...

Legelőször a hólapátolóval találkoztam. Korán reggel. Csak ketten voltak. És valaha jobb napokat látott felesége. Az asszony kaparta a havat, ő — lapátolt. A toronyban hét órát harangoztak és a hólapátoló üledelmesen levette a kalapját és kis imát mormolt.

— Most újra hiszek az Istenben — kezdte a beszélgetést — mióta ilyen jó kemény telet adott. Egyébként a munkanélküli segélytől éhendögölhetnék... — Munkanélküli? — kértem inkább csak azért, hogy kérdezzek valamit.

— Az vagyok. Meg is van hozzá minden adottságom. Érettségiztem, banktisztviselő voltam, leépítettek. Szinte unom már elmondani...

Önkéntelenül, kiszalasztom a számon a kellemetlen kérdést:

— És mi lesz később, ha elolvad a hó?...

— Oh tavasszal már jó, mert az ember elalszik valahogy egy sétatéri padon és mikor előjön a gyümölcseszezon, elég ha megkeresek naponta hat lejt, abból megélek a feleségemmel...

Már mennék is tovább és pár perc múlva már a következő sarkon ütök fel tanyájukat. Az asszony kaparja a havat, a férfi lapátol...

— Itt a pülseni sörpereg, még meleg, még mozog — ordítja az ucca másik vándora.

Igen érdekesen néz ki. Elöl egy óriási perccel megtöltött kosárból áll, hátul valami nádráfgéle látszik és közlül van ömaga. A nyolcéves perces, aki arról ismeretes, hogy a főtér négy sarkáról egyszerre lehet hallani kellemes tenorját.

— Tetszik sörpereg, még mozog, jó sós...

Néhány pillanat múlva három perccel megrakodva úgy nézek ki, mint egy kisebb fajta karácsonyfa.

— Hát hogy megy a bolt?

Nagy a rezsi. Allandóan tiszta, fehér kötény — különben senkinek sem kell a perccel. Meg aztán az a sok mosdás, néha kétszer is naponta, brrr... Összerázkódik. Minden részvétem az ott...

— Persze, persze ez a foglalkozás átka. És a pénz, amit keresel? Hazatárod?

— Dehogy — mondja büszkén — önálló vagyok. Saját, albérleti diványom van a János bácsinál... Az én házigazdám a „huszas”. Ott ül egész nap a Központi előtt...

Csakugyan a 20-as piros sapkában ül a Központi előtt és egy muzsikot megszegyenítő egykedvűséggel pipázik a fel és alá hullámzó korzó közepén. Alig köszön vissza és nem szívesen áll szóba az emberrel... Nagyon sóhajt, amikor megkérdem, hogy akad-e munkája.

— Már a szerelem is kiment a divatból — panaszkodik. — Nem mondom tavaszkor vagy nyáron... De ilyenkor?

— Mégis, mikor vitt utójára levelet?...

Legutóbb... ez előtt öt hónappal történt, augusztusban...

— És itt ül egész nap?

— Dehogy. Délben tizenkettőkor és este hétkor fölkelek, aztán összehasonlítom a városháza óráját a toronyórával...

— És azonkívül?

— Pipálok...

Az ucca egyre jobban megélnékül. A boltajtókon lehúzzák a redőnyöket. A huszas feláll, kirázza a pipájából a hamut és elballag a városháza irányába...

(j. e.)

— Óceánjáró repülőgépek készülnek Angliában. Londonból jelentik: A Wickers Supermarine művek megkezdtek az állandójellegű óceánjáró lévíforgalomra való hatalmas repülőgépek építését.

Református Kórházsorsjáték

Főnyeremény egymillió lei! Egy sorsjegy ára 100 lei

Tanulmányozza át a nyereményjegyzéket! Beláthatja, hogy milyen nyeremények reményében érdemes száz lejt kockáztatni!

A húzás január 20-án lesz. Siessen megvenni sorsjegyét. Száz lej beküldése ellenében postán is megrendelheti a sorsjegyrohadól: Cluj-Kolozsvár, Strada Bratianu 51.

300 nyeremény	à 300 lei	90.000 lei
200 „	à 500 lei	100.000 lei
30 „	à 3000 lei	90.000 lei
10 „	à 5000 lei	50.000 lei
10 „	à 10.000 lei	100.000 lei
5 „	à 20.000 lei	100.000 lei
2 „	à 50.000 lei	100.000 lei
1 „	à 1.000.000 lei	1.000.000 lei

58 nyeremény Lei 1,630.000

Minden felnőtt román állampolgárra 60.000 lej állami adósság esik

A Stere-párt kisenevi kongresszusának érdekes megállapításai

Bucuresti-Bukarest, január 11. Kisenevől jelentik, hogy ott tegnap tartotta kongresszusát Stere demokrata parasztpártja. 1500 résztvevője volt a kongresszusnak, amelyen Mața elnököl. Többek felszólalása után Stere beszélt, aki szerint a politikai pártok kebelében bomlási processzus indult meg. A liberális párt több részre szakadt, az Averescu-párt fő- és alvezére között nagy ellentétek észlelhetők, a nemzeti parasztpárt elnöke ott hagyta pártját. Ezek a körülmények te-

szik lehetővé a jelenlegi kormány uralmon maradását, holott alkotmányellenesen jutott hatalomra. Romániának szerinte 200 milliárd lej külföldi adóssága van, vagyis minden felnőtt emberre 60.000 lej adósság esik. A konverzió szemfényvesztés, a kormány látja, hogy senki nem fizet, mert nem termel és ezért rendelte el a konverziót. A kongresszus végén megejtették a választásokat és elfogadták a benyújtott határozati javaslatokat.

— Bigámiával akarta szanálni magát a leépített tisztviselő. Kisenevből jelentik: Goldmann Tódor tisztviselőt egy évvel ezelőtt leépítették. Ügynökséggel próbálkozott, de azon is rajtavesztett. Hátrahagyva feleségét és kisfiát, nyomtalanul eltűnt a városból. Most egyik barátja levelet kapott tőle Bacauból, hogy gazdagon megnősült és üzletlajdonos. Goldmann kisenevi felesége rögtön elutazott bacau asszonytársa meglátogatására.

— Amint értesülünk szigeti honfitársunk dr. Kiszelnik Dezső a párizsi Sorbonne externistája tanulmányai fejlesztésére, tovább praktizál a Sorbonne klinikáin.

— Megmérgezte magát egy körorvos, mert félt a nyomorúságtól. Budapestről jelentik, hogy Simay Ernő alsódobasi körorvos, a budapesti Espalade szállodában tegnap megmérgezte magát és meghalt. Simay, akinek vagyona és vállalatai voltak, az utóbbi időben teljesen tönkrement és most a nyomortól való félelmében ölte meg magát.

— Gyomor-, bél- és anyagcserebetegségeknek a természetes „Ferenc József” keserűvíz az emésztőszervek működését hathatósan előmozdítja s így megkönnyíti, hogy a tápláló anyagok a vérbe kerüljenek. Orvosi szakvélemények hangsúlyozzák, hogy a Ferenc József víz különösen ülő életmódnál igen hasznos gyomor- és bélszabályozó szer. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárterében, drogeriákban és fűszerüzletekben kapható.

— Eszt-oroszmegnemtámadási szerződés. Londonból jelentik: Rigában közelebbről megkezdődnek az eszt-oroszmegnemtámadási szerződés tárgyalásai is.

— Memóriaverseny Kolozsváron. A mai kornak egyik érdekes jelensége ez az újfajta verseny, amelyen a résztvevőknek nagyrészt díjakat fognak kiosztani. A résztvevőknek írásban kell felelni a következő három kérdésre: 1. Milyen napra esett a Hitachdut Haavoda Rekrutabálja? 2. Kik nyerték a szépségversenyt, 3. Melyik slágerzenére táncolt a közönség a legszívesebben? Ezen memóriaversenyen résztvehet minden Kolozsváron tartózkodó román állampolgár. Pályázatok zárt borítékban a Hitachdut Haavoda Str. Iasilor 14. szám alá címzendők. Díjak: 1. Három személyre szóló belépőjegy, 2. Két személyre szóló belépőjegy és 3. egy személyre szóló belépőjegy a HH. által rendezett nagy műsoros táncestélyre, amely február 6-án este lesz megtartva az Építőmunkás-Otthon összes termeiben, Patak u. 7.

— Derült időjárás várható. Budapestről jelentik: A Meteorológiai Intézet időjárásprognóza szerint derült időjárás várható mérsékelt éjjeli fagyokkal, reggeli ködökkel; később nyugat felől a felhőzet növekedése és az éjjeli fagyok gyengülése valószínű.

— Filimon és Bidianu komiszárok ellen befejeződött a bizonyító eljárás. A mai napon döntő fontosságú kihallgatásokat eszközölt Puscariu vizsgálóbíró a fekete-szeszűgyben. Filimon és Bidianu komiszárokat szembesítették a torockói Kerekes fivérrel, akiket a feljelentés szerint 240.000 lejjel zsaroltak meg. Kerekesék a kihallgatás alkalmával szemébe mondták a vádlottaknak, hogy a pénzt átadták nekik és ezt az állítást egy tanu is megerősítette. A vádlottak azonban állhatatosan tagadták a pénz átvételét.

— Megérkezett Amerikába Kolumbusz hajójának utánzata. Londonból jelentik: Newyorki jelentés szerint megérkezett a kikötőbe Kolumbusz hajójának, a Santa Marianak hasonmása, melyet Spanyolországban építettek meg s amelyen egyetlen olyan hajózási műszert sem alkalmaztak, amit Amerika felfedezése óta találtak fel. A hajóskapitány Kolumbusz jelmezében öltözött vezette a hajót az óceánra át s a legénység is korszerű viseletben tette meg a csaknem hónapos tengeri utat. A hajót a kikötőben indiánok varták nemzeti díszben Walker newyorki főpolgármester társaságában, aki a középkori ruhába öltözött hajóskapitányának diszdoktori oklevelet adott át. A különös társaság ezután száslós felvonulást rendezett a fellobogozott Broadwayn.

— Eltemették Maginot volt francia hadügyminisztert. Párisból jelentik: Ma délelőtt folyt le Maginot elhunyt francia hadügyminiszter temetése. A hadügyminisztérium előtt megalakult menetben ott voltak Laval vezetésével a kormány tagjai, a szenátus és a kamara elnökei, sok szenátor, képviselő, állami főtisztviselők, Liautey, Franched d'Esperey és Pétain marsallok, Weygand tábornok vezérkari főnök, a tábornoki és törzstiszti kar s ezekre menő gyászoló közönség. Az Invalidusok domja előtt Laval mondott gyászbeszédet s méltatta az elhunytnak a haza javára tett nagy szolgálatait. Hangoztatta az elhalt hadügyminiszter elvi álláspontját: Franciaország biztonsága Európa békéjét jelenti. A beszéd után a csapatok és a volt front-harcosok elvonultak a hadügyminiszter koporsója előtt.

NAPRÓL NAPRA

Liisszaboni jelentés szerint a portugál minisztertanács a hét folyamán dönteni fog Ehrenfest, a Kreditanstalt volt vezér igazgatójának kiadatása ügyében, akít az osztrák kormány visszaélései miatt kikért Portugáliától.

Jarno József színész és szinigazgató, aki 1866-ban Budapesten született, ma reggel érlelmeszedésben Bécsben meghalt. Jarno Hansi Niese ismert és közkedvelt színészné férje volt.

Párizsi jelentés szerint St. Aulaire gróf, volt londoni francia nagykövet ellen az Oustric-bank bukásával kapcsolatban azt a vádat emelték, hogy négy millió font értékű csalásban közreműködött. A 62 éves volt nagykövet közelebbről bírái elé kerül.

Budapesten a városligeti Jókai Színkörben a színészek sztrájkba léptek, mert huzamosabb ideje nem kaptak gázsit. A sztrájkot az ügyeletes rendőrtisztviselő zsufolt nézőtérnek mondotta be. A közönség visszakarta a pénzt s így különösebb zavar nem keletkezett.

A délszerbiai Lisnace faluban két legény ellenségeskedéséből valóságos ütközet fejlődött ki, amelyben több mint száz férfi vett részt. A verekedésben huszonkét legény súlyosan megsebesült. A civódás oka egy leány volt, aki hideg érdeklődéssel nézte végig a miatta százak verekedésévé fajult harcot.

A londoni szabadalmi hivatalnál bejelentettek egy készüléket, amely állítólag lehetővé teszi, hogy a spiritiszta szeánszokon a szellemekkel történt érintkezésnek látható jelei maradjanak.

A lengyel polgári repülés fejlesztésére 3 millió zloty állítottak be a költségvetésbe.

A franciaországi Evreux város elme-gyógyintézetében a dühöngők magáncellájában koponyatöréssel és súlyos torok-sérüléssel holtan találtak egy elmebeteg. Megállapították, hogy a beteget Boivin ápoló verte agyon. Az ápolót letartóztatták.

A génuai dóm főoltárán — hivatalos olasz jelentés szerint — néhány nap óta egy három méter magas, 180 kiló súlyu gyertya díszel, amelyet egy ottani kereskedő ajándékozott a székesegyháznak, hálából azért, mert újév napjára kitűzött esküvője elmaradt.

A csehországi Theresianstadtban három katona parancsot kapott, hogy egy tehercsonakkal municiót vigyenek át a megáradt folyón. A csónak utközben lőket kapott és elsüllyedt. Csak egyik katona tudott megmenekülni.

Cseng-Seu-Hong harmincöt éves kínai Svájcban Jugoszláviába átutazóban néhány napra Bécsben akart körülnézni. Az osztrák fővárosban Kotrava János vasmunkásnál szállt meg. Pénteken este Kotrava, amikor haza akart menni, zárva találta lakását. Mivel féltékeny volt a kínaira, az ajtót betörte és bár úgy a felesége, mint a vendég más-más szobában aludtak, a kínait véresre verte, azután „kártérítésül” elvette lakójának 100 dollárját. A vasmunkást, aki lopásért már büntetve volt, letartóztatták.

Vidám sarok

CSALADI ÉLET 1931-BEN

- Vannak testvéreid, kicsikém?
- Volt egy öcsém, de már elváltunk.
- Hogy-hogy?
- Őt a papámnak itélték, engem meg a mamámnak.

Egy noviszádi gyár két tisztviselője beszélget.

- Furcsa ember ez a mi főnökünk... Egész nap nem jön ki a szivar a szájából. Folyton szi.
- Tévedsz. Van olyan dolog is, ami kijön a szájából.
- Micsoda?
- Igéret.
- Csakhogy azt mindig vissza-szítja.

UJ KELET Legújabb hírek

Hat zsidó fiu és leány véres drámája a Dnyeszter jegén

Hivatalos verzió: Át akartak szökni Szovjetországra és kommunista kémek voltak. A szülők írják: „Kihurcolták őket a Dnyeszter partjára és sortűzet adtak le rájuk“

Bucuresti-Bukarest, január 11. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A beszarábiai orosz határon véres dráma játszódott le a napokban. A sok-sok ember halálának titkát rejtegető Dnyeszter felett a határőrök sortűzet adtak le és fiatal fiuk és leányok vére festette pirosra a befagyott folyó jégburkolatát. Nyolc fiatal fiu és leány esett össze holtan a sortűz után. Nem lehet tudni pontosan, hogy mi történt a január 8-áról 9-ére virradó hóviharos éjszakán. A hivatalos verzió szerint az áldozatok át akartak szökni a Dnyeszteren és kötelességszerűen érte őket utól a határőrök golyója. Ezzel szemben viszont egyelőre még ellenőrizhetetlen hírek kelnek szárnyra arról, hogy a nyolc fiatal fiu és leány a Szovjetországra közvetlen közel pszihóziójában „dolgozó“ beszarábiai adminisztráció véres inszenzájának áldozata lett.

A belügyminisztérium tegnap este hivatalos közlést adott ki a történetekről. A hivatalos jelentés így adja elő a történeteket: Január 8-án este a határőrök több gyanús emberre lettek figyelmesek. Titokban nyomon követték utjukat. Az idegen csoport az éj leple alatt leugrott a befagyott Dnyeszterre és teljes erejükkel futásnak indultak a tulsó part felé.

A granicások több ízben is szabályszerűen felszólították a szökőfélben lévő embereket a visszatérésre. Mint-hogy ezek tovább rohantak, sortűzet adtak le. A golyók öt embert azonnal megöltek, egyet pedig súlyosan megsebesítettek.

Ezután a holttesteket kihurcolták a Dnyeszter partjára, ahol megállapították, hogy valamennyien tizenöt-husz éves gyermekek. Köztük négy fiu és kettő leány. Mindannyian sorocai lakosok. A sorocai rendőrség még azt is tudja róluk, hogy közismert kommunista csempészek. És még egy jelentéktelen körülmény: az áldozatok közül 5 zsidó és egy román nemzetiségű.

Eddig szól a hivatalos verzió. Ugyanazon a napon, amikor a belügyminisztérium hivatalos kommunikéje napvilágot látott a Bukarestben tartózkodó

Landau beszarábiai zsidó képviselőnek kétségbeesethangú levelet hozott a posta Sorocából.

A Dnyeszter fölött lelért fiatal fiuk és leányok szülei írták a levelet, amelyben szívbemarkoló hangon panaszoznak el, hogy

gyermkeiknek eszük ágában sem volt szökni, hanem a sorocai esendőrök kihurcolták a Dnyeszter partjára és sortűzet adtak le rájuk, mert állítólag kommunisták voltak.

A szülők kérték a zsidó képviselőt, hogy eszközöljön ki sürgős vizsgálatot az ügyben és követeljen szankciót a bűnösökkel szemben. A hivatalos közlemény csak hat áldozatról beszélt, a Sorocából érkezett levélből kiderült az is, hogy

nem hat, hanem nyolc halottja van a január 8-iki véres éjszakának.

Ime az áldozatok: Feldmann Seida, Rudmann Léb, Mihailas Jon, Bondan Róza, Dichter Róza, Papis Sandru, Barkanczeran Rive, Tzilnisovski Smuel. Ugyan-csak Sorocából származó magáninformáció szerint a Dnyeszter fölötti dráma a sorocai hatóságok példátlan inszenzája volt. Az áldozatok legnagyobb részét has és mellövés következtében haltak meg, amit semmiesetre sem kaphattak menekülés közben.

Landau zsidó képviselőnek nem állott meg módjában megállapítani, vajjon a levélben és a magáninformációban foglalt adatok megfelelnek-e a valóságnak. A zsidó képviselő felkereste Stefanescu-Amza hadügyminisztert, akitől azt kérte, indítson sürgős vizsgálatot a történetek ügyében.

A hadügyminiszter az első pillanatban mereven elzárkózott a kérés teljesítése elől s kijelentette, hogy csakis Dumitrescu tábornok, esendőrőfőparancsnok jelenlétében hajlandó erről a kérdéstről tárgyalni,

miután a határőrök Dumitrescu parancsnoksága alá tartoznak. A esendőrőfőparancsnok kijelentette, viszont, hogy Sorocából kapott jelentések szerint az első

vizsgálat adatai megfelelnek a valóságnak: a határőrök csupán kötelességüket teljesítették.

A zsidó képviselő ezután Otescu belügyi aministrerhez fordult. A belügyi aministrer Stefanescu-Amza kollégájával szemben megígérte, hogy utánajár a dolognak és táviratilag utasította a sorocavármegyei prefektust: állapítsa meg, hogy mi történt az ominózus éjszakán.

Jorga kijelentette, hogy a kormány visszavonja a nyugdíjak csökkentéséről szóló rendelkezését

BUCURESTI-BUKAREST, jan. 11. A nyugdíjasoknak nagy küldöttsége ma délelőtt Cremiceanu tábornok vezetésével megjelent Jorga miniszterelnök-nél. A küldöttség Jorgát nem találta odahaza, mire telefonon kértek audienciát. Jorga azt válaszolta a tábornoknak, hogy a nyugdíjak csökkentéséről szóló minisztertanácsi naplót hatályon kívül fogják helyezni. A miniszterelnök közlése nagy örömet keltett a küldöttség soraiban.

Laval nem fog tudni koncentrációs kormányt alakítani

A francia baloldali pártok felkészülnek az áprilisi választásokra

Bucuresti-Bukarest, január 11. A Cuvantul párizsi távirata alapján közöl híreket a francia kormányválságról. Maginot halála és Briand visszavonhatatlan lemondása miatt Laval nemzeti koncentrációs kormányt szeretne alakítani, mivel véleménye szerint Franciaország újból olyan súlyos időkbe fog átélni, mint 1914 nyarán. Laval már egy évvel ezelőtt próbálkozott koncentráció alakítással, az akkor sem sikerült és előreláthatólag most sem fog sikerülni. A francia kormány különben holnap, vagy holnapután nyújtja be a formális lemondást. A köz-

társaság elnökénél a tanácskozások általánosan folynak. A lemondás után Laval újabb megbízást kap kormányalakításra. A francia miniszterelnök meglehetősen felkészült a radikális szocialistákhoz, hogy vegyenek részt a kormányban, de az ajánlatot, értesülések szerint, sem a Leon Blum, sem a Herriot-csoport nem fogja elfogadni, mert nem akarják tönkretenni esélyeiket az áprilisi választásoknál. Lavalnak meg kell elégednie kormányának egyszerű átszervezésével. Bizonyos, hogy a külügyi tárcát önmaga, a hadügyit pedig Tardieu veszi át.

Tatar Coriolan professzor lesz az új erdélyi miniszter?

Roman Valér egykori kolozsvári szocialista-cuzista-liberális párti ügyvéd igazságügyminiszteri vezértitkár lesz

A nagyobb szabású kormányát szervezésre csak a parlamenti ülészek végén kerülhet sor

Bucuresti-Bukarest, január 11. A Cuvantul értesülése szerint Jorga miniszterelnök kijelentette, hogy a jelenlegi gazdasági krízisre való tekintettel Pop Valér helyébe nem neveznek ki új erdélyi minisztert, mivel az ő véleménye szerint Pop Valér dr. személyében Erdély már megfelelően képviselve van a kormányban.

A bukaresti sajtó értesülése szerint a minisztériumot azonban nem szüntetik meg, hanem csak államtitkársággá alakítják át. Az államtitkár előreláthatólag dr. Coriolan Tataru országgyűlési képviselő, a kolozsvári interimárbizottság jelenlegi elnöke lesz. Az Adevurul úgy tudja, hogy a kormány eredetileg a minisztériumot teljesen meg akarta szüntetni és ettől a szándékától a király határozott kívánságára állott el. Tataru professzor beiktatása már holnap, vagy holnapután megtörténik. Az új államtitkárság ügyeit jelenleg Savu Constan-

tin vezértitkár vezeti, aki vezértitkári állásában továbbra is megmarad.

Ugy látszik, hogy a kormány jelenlegi összetételében közelebből lesznek nagyobb változások. A Cuvantul szerint a nagy kormányát szervezésről csak a parlamenti ülészek befejezte után lehet szó. Kiseb változásokat már most is eszközölnek. Metes belügyi államtitkárt ugyan csak államtitkári minőségben a kultuszminisztériumba helyezték át. Helyébe előreláthatólag egy beszarábiai politikus kerül. Lenguceanu igazságügyi vezértitkár Hamangiu igazságügyminiszter halálával kapcsolatban lemondott állásáról. Helyére a hírek szerint dr. Valeriu Roman volt kolozsvári ügyvédet nevezik ki.

Azokat a híreket, amelyek Ionescu Sisesti földművelésügyi miniszter lemondásáról terjedtek el, a miniszterelnökség hivatalos kommunikéjában cáfolja és hozzáfűzi, hogy az utóbbi napokban Ionescu Sisesti egészségügyi állapotában jelentékeny javulás állott be.

Horth László temesvári cipész nyerte a mentősorsjáték egymillió lejes nyereseményét

A szerencsés nyerőt táviratilag értesítették a huzás eredményéről.

Cluj-Kolozsvár, január 11. (Az Uj Kelet tud.) A városháza nagytermében ma óriási érdeklődés mellett zajlott le a mentősorsjáték egymillió lejes nyereseményének húzása. A hatóságok képviselőinek jelenlétében történt meg a húzás, melynek eredményeképpen az első díjat Horth László temesvári cipész nyerte meg. Horth Lászlót, aki szegénysorsú ember, azonnal táviratilag értesítették a szerencsés nyereseményről. A többi díjakat: a 10 ezer lejes 6592, 44730, 84.888, 131791, 136.254, 136.434 számok nyerték.

A 2500 lejes nyereseményeket a 31334, 43314, 57982, 75976, 76375, 11204, 136570, 148624 számok nyerték. Az ötven 500 lejes díjat a következő számok nyerték:

3697,	5432,	7264,	7304,	7889,	9388,
11770,	31796,	35555,	42211,	43180,	46650,
55966,	56145,	56259,	58429,	66126,	71331,
71448,	73200,	73545,	78661,	82721,	85260,
86171,	88596,	89308,	91488,	91740,	94737,
100931,	103238,	103545,	104107,	106234,	107386,
110843,	111876,	113865,	115194,	118892,	119327,
119416,	122939,	126993,	128665,	128861,	135511,
137299,	142135,				

A nyerők közül a késő esti órákig Felecan Mária (Kolozsvár), Hans Schuller (Medgyes) 10-10 ezer lejes nyereseményekért, dr. Ilea Celhon (Sáci-ori) Popa Gheorghe (Oradea) 2500 lejes nyereseményekért jelentkeztek.

Argetoianu nem utazik Londonba

Bucuresti-Bukarest, január 11. A Lupta megerősíti más bukaresti lapoknak azt az értesülését, hogy Argetoianu pénzügyminiszter nem utazik át Párizsból Londonba. A lap ezt csunya kudarcnak minősíti, arra való tekintettel, hogy Argetoianu már régen készül London politikai, gazdasági és pénzügyi életének vezetésével való tárgyalásokra.

A kormány betiltotta a szakmai gyűléseket?

Bucuresti-Bukarest, január 11. A Viltorul értesülése szerint a kormány betiltotta az összes szakmai gyűléseket, még arra az esetre is, ha ezeket a gyűléseket az illető szakmai szervezetek saját székházukban, vagy hivatalukban tartanák.

A csernovici kereskedők villanysztrájkja

Csernovic, január 11. A csernovici kereskedők, kolozsvári mintára, elhatározták a villanysztrájkot. A tárgyalások már régóta folynak a kereskedők és a csernovici városi tanács között, mindeddig azonban eredménytelenül.

— Ülészett a Nemzetközi Fizetések Bankjának kikölcsönző albizottsága. Babelből jelentik: A Nemzetközi Fizetések Bankjának igazgatótanácsi kikölcsönző albizottsága ma délelőtt ülést tartott. Az igazgatótanács hétfőn kezdi meg ülészekét.

— Két ellenséges törzs élethalálharcra Abessziniában. Londonból jelentik: Az abessziniái Harrar-Killelu kerületben napok óta véres és százkara menő áldozatokat követelő harc folyik két ellenséges törzs között.

— Óriási áradások Németországban. Berlinből jelentik: Ostfriesland és Oldenburg északi határvidékén újabb gázszökadások voltak. Három elöntött falu száz-mos házából ki kellett lakoltatni a veszélybe került embereket.

Taxa postplatte in nurn
No. 224.716-
da Baron L. F.
Telefon: 9-77.
vonta 110, n
600, egészévr
kavonta i, ne
egészévrre 10
értékű valuta
szerint. Az „U
bánság, zsidó
Cikkeink után
rás megjelöl

„Hat folt az
Nem mi mond
Jov sorocai sze
megyei bizalmi
Dnyeszter jegén
mészárszék ellen.
Mi nem mondu
Csak sirtajuk
zsidó gyereket,
Dnyeszteren, me
Nem hiszünk
jében.

Hat gyermek r
egy csoportban
Es szokés közh
hasukon sérülne
A hat gyerme
tért kiált.
Vizsgálatért é
Mert csak a
foltot az ország

Uj ritmus,
A Jorga—Arg
doan uj ritmus
Mussolini után,
ugyan uj érat
tében.

Erthető, ha m
ezt az uj érat.
fenéje van a ro
regeu renoválas
Jorga adólesz
mint az előző
lyan.
Ezzel szembe
meg az adóeme
Jorga szigoru
misták ellen.

Ezzel szembe
szeszerek érezt
fikáló dühét.
Jorga megigé
ása alatt nem

Ezzel szembe
igazgatóságon
kinevezéseket,
tanácsnál pedig
jötték nyomára.
rendszer ugyan
bűnök változat
Ujak a panan
Uj a cégfelírás
De a rendsze

A világ so
kezében v

Brüning híre
vártá és mégis
Várta minde
mennyi gondol
tudja, hogy Né
képességének
tovább. Lehete
nyomorban élő
kástól, hogy f
tovább II. Vilh
ságait. Mégis
„nem“ szócska.
Lár megkockázt
világba, mint y

Mert a nemf
tikus programj
keresztesek és
magántulajdon
datnak közös
párt, de külön
tási sikereit,
A rendpártó
zettek.

Egy minden
ban ejtette ki
ján azt a szó
keltebb párt v
ban sem gondo
Es tiszta viz
harába.

Két győzelm
zett Brüningne
részt Németor
hadisarcot tov
bevallani és r
nehéz vallomás
rodalmi kance
a legerősebb